

EXAMENSARBETE

Våren 2013

Sektionen för hälsa och samhälle
Kriminologi

Självmordsbombare – offer eller gärningsman

Författare

Peter Weinberg

Thomas Lindström

Handledare

Jonas Ringström

Examinator

Goran Basic

Abstract

Syftet med vår studie är att lyfta fram hur media beskriver en person som utför en självmordsattack. Själva utgångspunkten i studien är det terrorattentat som den 11 december 2010 drabbades Sverige, då självmordsbombaren Taimour Abdulwahab utlöser en hemmagjord bomb mitt i centrala Stockholm. Vi har gjort en kvalitativ studie, metoden som vi har använt oss av för att analysera vårt material är kritisk diskursanalys, materialet består av nyhetsartiklar från två dagstidningar och två kvällstidningar.

Resultatet visar på att beskrivningen av Taimour Abdulwahab som en idealisk gärningsman är allra vanligast. Det finns beskrivningar av Taimour Abdulwahab som det idealiska offret i vårt material men dessa är inte särskilt många till antalet och det är heller ej lika målande eller skiftande i sina beskrivningar. Ytterligare en slutsats som vi kommit fram till är att man i några fall valt att beskriva honom utifrån ett mer neutralt perspektiv, varken som gärningsman eller offer. Vi har valt att kalla den beskrivningen för ”Amatören”.

Nyckelord: Självmordsbombare, offer, gärningsman, kritisk diskurssanalys och media.

Innehållsförteckning

Inledning	1
Problemformulering	2
Syfte med frågeställningar	2
Fallbeskrivning	2
Tidigare forskning	4
Relationen mellan media och terrorism	4
Forskning utifrån ett svenskt perspektiv	6
Självmoordsbombare utifrån ett genusperspektiv	7
Stereotyper kring terrorism och terrorister i Sverige.....	9
Teori om idealiskt offer och idealisk gärningsman	10
Metod och analys	12
För- och nackdelar med kritisk diskursanalys	15
Urval.....	16
Begränsningar.....	17
Validitet	18
Reabilitet	18
Forskningsetiska överväganden	19
Källkritik	20
Resultat/Analys	21
Framställningen av den idealiska gärningsmannen.....	21
Framställning av det idealiska offret.....	28
Framställningen av amatören	32
Slutdiskussion.....	34
Sammanfattning	36
Referenslista	38

Bilaga. Tidningsartiklar

Inledning

"Självmondsattentat berör oss djupt. De påminner oss om ett fenomen som vi för länge sedan glömt: att det finns mäniskor som värderar sin sak, oavsett vad den gäller, högre än sina egna liv. Det skrämmer oss och berövar oss våra mest grundläggande fundament: hur ska man kunna komma åt en attentatsman som inte bara är fast besluten att döda utan även vill dö själv? Självmondsattentat sätter maktens logik ur spel, eftersom en människa som inte vill överleva inte heller är mottaglig för några hot" (Reuter, 2004, s.15).

Så beskriver den tyske journalisten Christoph Reuter fenomenet i sin bok *Med livet som vapen*. Ett självmondsattentat är utan tvekan en extrem händelse och för Sverige var det här den första i sitt slag. Att vi i media kan läsa om självmondsbombare och självmondsattacker av olika slag är något som dessvärre har blivit relativt vanligt. Rapportering av dessa händelser sker ofta från mer eller mindre för oss avlägsna platser, som t.ex. Irak och Afghanistan. Men händelsen den 11 december 2010 då Taimour Abdulwahab först med hjälp av en laddning spränger sin egen bil i luften, för att därefter en kort stund senare med hjälp av ytterligare en sprängladdning som han denna gång bär med sig i direkt anslutning till sin egen kropp genomföra en självmondsattack utgör här en väsentlig skillnad, nämligen den att platsen han har valt för sin självmondsattack är inte ett något för oss avlägset land. Han väljer att spränga sig själv till döds i Sverige, mitt i centrala Stockholm.

Som student i ämnet kriminologi kommer man förr eller senare osökt in på hur brott beskrivs och gestaltas av massmedia. Konstruktionen av själva brottet kan man säga har en central plats men även förövare och offer har givna platser i medias rapportering. Detta var något som fångade vårt intresserent rent generellt på ett tidigt stadium och i takt med en för oss ökad insikt i ämnet förstärkte vårt intresse. I valet av ämne för den här uppsatsen har vi dock valt att isolera vårt intresse till en enskild händelse. Och då mer specifikt den händelse som ägde rum den 11 december 2010.

Problemformulering

Vi kommer i den här uppsatsen att undersöka hur media beskriver en person som utför en sådan här gärning. Detta är ett relevant ämne att studera då det är en extrem händelse, men också för att det är den första av sitt slag som sker i Sverige. Ytterligare en anledning till att detta är ett viktigt ämne att skriva en uppsats om är att vi anser att det är ett högaktuellt fenomen med ett stort allmänintresse, samt att det är ett ämne eller område snarare som forskningen ännu inte berört i någon vidare utsträckning.

Syfte med frågeställningar

Uppsatsen syftar till att med hjälp av nyhetsartiklar undersöka hur medias bild av Sveriges första självmordsbombare gestaltas. De frågeställningar som vi valt att använda oss av är därför följande.

Beskrivs självmordsbombaren som den idealiske gärningsmannen?

Beskrivs självmordsbombaren som det idealiska offret?

När det gäller våra frågeställningar så har dessa en central plats i vårt arbete. Detta för att försöka besvara själva syftet med arbetet dvs. att närmare undersöka hur den bild som media har målat upp av Taimour Abdulwahab egentligen ser ut. Här kommer vi med hjälp av vår teori försöka se om media har valt att beskriva honom som en idealisk gärningsman eller som ett idealiskt offer (Christie, 2001). Rent generellt anser vi att dessa frågeställningar är tätt sammankopplade till själva syftet med vårt arbete. Samtidigt som frågeställningarna på ett tydligt sätt avgränsar vårt forskningsområde så tycker vi att det också ger viss möjlighet och utrymme till en öppenhet inom området.

Fallbeskrivning

Mitt under den hektiska julhandeln i december 2010, närmare bestämt den 11 december drabbades Sverige av ett terrorattentat. Strax före 17-tiden exploderade först en bil på Olof Palmes gata och en stund senare inte lång ifrån platsen för den först explosionen inträffar ytterligare en explosion. Denna gång på Bryggargatan, mitt i de centrala delarna av Stockholm. Självmordsbombaren Taimour Abdulwahab utlöser här en hemmagjord bomb. Taimour avlider på platsen som ett resultat av de skador han har åsamkat sig i samband med explosionen. Inga andra människor kommer till skada. Någon gång mellan den första och den

andra explosionen skickas ett mejl till bland annat Säkerhetspolisen, där Taimour ger en slags förklaring för sina gärningar (Säkerhetspolisen 2011, 2012, ss. 54-55).

Det mejl som Taimour skickar till bland annat Säkerhetspolisen innehöll ljudfiler med ett meddelande. Relativt snabbt publicerade flera av de stora tidningarna en utskrift av en ljudfil. Nedan finns en version av en sådan utskrift, som i det här fallet är hämtad från Svenska Dagbladets nätbilaga publicerad den 12 december 2010.

”På arabiska: I den barmhärtiga Gudens namn. Bönen och freden till profeten Muhammed, fred vare över honom.

I Guds den barmhärtiges namn:

På svenska: Väldigt kort och omfattande till Sverige och svenska folket. Tack vare Lars Vilks och hans målningar av profeten Muhammed (på arabiska) fred vare över honom (på svenska) och era soldater i Afghanistan och er tystnad på allt detta så ska era barn, döttrar, bröder och systrar dö lika som våra bröder och systrar och barn dö.

Nu har islamiska staten uppfyllt vad de har lovat er. Vi finns nu här i Europa och i Sverige, vi är en verklighet, inget påhitt, mer vill jag inte säga om detta.

Våra aktioner kommer att prata för sig själva. Så länge ni inte slutar ert krig mot islam och förnedrande mot profeten (på arabiska) fred vare över honom (på svenska) och ert dumma support till grisen Vilks.

Och till alla muslimer i Sverige säger jag: sluta fjäska och förnedra er själva för ett förnedrande liv långt från islam. Hjälp era bröder och systrar och frukta ingen och inget, bara Gud som ni dyrkar.

Och till min familj, försök att förlåta mig. Jag kunde inte sitta och titta på när allt orättvisa sker mot islam och profeten Muhammed (på arabiska) fred vare över honom, (på svenska) när grisen Vilks gjorde vad han gjorde. Förlåt för mina lögner. Jag åkte aldrig till Mellanöstern för att jobba eller tjäna pengar, jag åkte dit för jihad. Jag hoppas ni kan förstå mig någon gång. Jag kunde aldrig ha berättat allt detta för er eller någon annan. Min kära fru och barn, jag älskar er. Jag älskar dig, min fru. Min kärlek för dig var aldrig en lögn. Förlåt mig när jag inte berättade något för dig. Pussa barnen från mig. Säg till dem att pappa älskar dem, kommer alltid att älska dem.

Till slut så hälsar jag till alla mujahedin, glöm inte mig i era böner. Be för mig. Be för mig för att här i Sverige så är muslimerna så pass förnedrade att de ber för icke-muslimer i deras moskéer. Och till slut och till alla mujahedin i Europa och i Sverige: nu är det dags att slå till, vänta inte längre. Kom fram med vad än ni har även om det är en kniv och jag vet att ni har mer än en kniv att komma med. Frukta ingen, frukta inget fängelse, frukta inte döden.

På arabiska: Jag säger mitt ord och jag ber Gud att förlåta mig och förlåta er. Bröder. De trogna” (Svenska Dagbladet, 2010).

Vi valde att ta med hela brevet då vi anser att det ger en direkt inblick i den världsbild som gärningsmannen Taimour Abdulwahab har i samband med dådet. Syftet till varför media valde att publicera brevet är också en intressant dimension. En anledning här skulle kunna vara att brevet ger en relativt tydlig förklaring till varför han väljer att utföra självmordsattentatet. Något som underlättar för media i den fortsatta rapporteringen då det dels förenklar det inträffade, men också fungerar som en plattform för den fortsatta rapporteringen. Det är något som också ger en ökad relevans för oss och de frågeställningar vi har kopplat till hur media väljer att framställa Taimour Abdulwahab.

Tidigare forskning

Våld och brottslighet har ett stort nyhetsvärde och tillsammans bildar det en mycket viktig faktor i medias nyhetsrapportering. Yvonne Jewkes är professor i Kriminologi vid Universitetet i Leicester och lyfter i hennes bok *Media and Crime* särskilt fram våldet som den faktor som på allvar kan uppfylla medias önskan om att kunna leverera dramatiska händelser. Något som Jewkes menar har bidragit till att gränsen för vad som anses vara ett acceptabelt reportage hela tiden flyttas (Jewkes, 2010, s.58). Hon poängterar också att det för medias del helt klart är skillnad på våld och våld, ju mer spektakulärt ett brott är desto större uppmärksamhet och utrymme är man beredd att vika för just den nyheten i sin rapportering. Detta då man är väl medveten om att sannolikheten för att ”trollbinda” sin publik ökar med ett spektakulärt brott. I jämförelse med ett brott som är mindre spektakulära och kanske ibland till och med sker i skymundan, exempel här skulle kunna vara våld i hemmet eller våld riktat mot barn eller gamla” (Jewkes, 2010, s.59).

Relationen mellan media och terrorism

Självmordsattacker skiljer sig från övriga typer av terroristattacker på ett mycket tydligt sätt, för att en självmordsattack skall anses som lyckad krävs att personen som antingen bär med

sig eller på sig sprängladdningen själv dödas i attacken (Hoffman, 2006, ss. 132-133). Så en eventuell förövare måste alltså vara beredd att inte bara döda andra människor utan de måste dessutom också vara medvetet inställda på att ta sina egna liv (Lindgren, 2009, ss.104-105). När det gäller självmordsbombare och självmordsattacker så har de inte bara på grund av sin våldsamma och ofta barbariska framtoning utan också för dess psykologiska effekter, en mer eller mindre ohotad plats i medias rapportering (Hoffman, 2006, ss. 132-133). Bruce Hoffman professor vid Georgetown University lämnar i sin bok *Inside Terrorism* en intressant förklaring till detta. Hoffman menar att dagens terroristattacker i princip har anpassats särskilt för detta syfte, att direkt inte bara få tillgång till utan dessutom hamna i centrum för medias strålkastarljus.

”Terrorist acts are only too easily transformed into major international media events – precisely because they are often staged specifically with this goal in mind. Their dramatic characteristics of sudden acts of violence exploding across the screen or the printed page, rapidly unfolding into crises and pitting enigmatic adversaries against the forces of law and order make these episodes as ideal for television as they are irresistible for broadsheet and tabloid journalist alike” (Hoffman, 2006, s. 194).

Just för att självmordsattacker och terrorism tveklöst är ett hett ämne för media så kan det innebära att det finns risker för att det också kan leda till konsekvenser av en helt annan karaktär. Hoffman menar att det är något som terrorister med tiden rentav kan komma att utnyttja till sin fördel, genom att exempelvis manipulera eller på andra sätt skapa sig ett inflytande över media (Hoffman, 2006, s.193). Vilket skapar ett dilemma för media, där det krävs en fin balansgång mellan att leverera bevakning av händelsen på ett sätt som dess publik i princip kräver, dvs. med både taktkänsla och ansvar samtidigt som kampen mot konkurrerande media är ständigt närvarande. (Ganor, 2004, s.347-348)

Boaz Ganor (Executive Director of the International Policy Institute for Counter-Terrorism i Israel) beskriver det som journalistens dilemma.

”On one level, the reporter must find the proper balance of his professional obligation as a journalist to cover the event as they happen with the need to respond to the legitimate demands of those in his country who receive this information. On another level, he must find a balance between contingencies derived from competition among the many channels and media outlets, and his civic duty not to become a pawn in the hands of the

terrorist organizations and assist them, even indirectly, in achieving their short-term and long-term objectives (Ganor, 2004, ss.347-348).

Forskning utifrån ett svenskt perspektiv

När det gäller forskning kring terrorism och då mer specifikt självmordsbombare utifrån ett svenskt perspektiv så har fokus ofta varit på olika strategier för hur man på bästa sätt ska kunna försöka motverka detta fenomen. I rapporten ”Tankar om terrorism: Två studier kring ett modernt fenomen” från Totalförsvarets forskningsinstitut skriven av Magnus Norell och Karin Strömberg belyser man dels terroristernas motiv, metod, organisation, syfte och bakgrund kopplat till den attack som utfördes i USA den 11 september 2001. Men också hur denna typ av terror ska kunna bekämpas, både fördelar och nackdelar kopplat till politiska, ekonomiska, militära och polisiära metoder diskuteras (Norell & Strömberg, 2002, s.6). I en annan rapport som nyligen gavs via Totalförsvarets forskningsinstitut med titeln, ”Who will be a lone wolf terrorist? Mechanisms of self-radicalisation and the possibility of detecting lone offender threats on the Internet” skriven av Katie Cohen berör hotet från ensamagerande terrorister eller s.k ensamvargsterrorister. Något som enligt Cohen, ”utgör ett växande hot mot civil säkerhet, delvis på grund av det faktum att internet underlättar radikaliserings genom spridning av extrema åsikter” (Cohen, 2012, s.3). I rapporten ges en intressant inblick i olika varningsbeteenden som ofta föregår ett terrordåd, något som Cohen menar är en viktig del i den radikaliseringsprocess som en blivande terrorist genomgår (Cohen, 2012, s.3).

Just extremism och radikaliseringsprocesser är något som till stor del går igen i den rapport som Säkerhetspolisen tagit fram med titeln ”Våldsbejakande islamistisk extremism i Sverige”. I rapporten presenteras exempelvis förslag på olika verktyg och strategier för att motverka radikaliserings men även en samlad bedömning av den hotbild som finns kopplat till personers avsikter och förmåga att stödja eller själva begå ideologiskt motiverade våldsdåd lyfts fram (Säkerhetspolisen, 2010, s.113). Från Säkerhetspolisens sida betonar man dock att det är viktigt med en nyansering i frågan, ”En del i detta är att bidra till att nyansera den relativt hårdragna bild av våldsbejakande islamistisk extremism som ofta presenteras i massmedier, där hotet antingen kraftigt underdrivs eller överdrivs” (Säkerhetspolisen, 2010, s.114). Just religionens roll är något som Jonathan Peste fil.dr. i religionsvetenskap fokuserar på i sin bok *Religion och Terrorism, mellan samvaro och radikalism*. Peste menar att fenomenet självmordsbombare ofta kopplas till religiös terrorism, en bild som media har bidragit till då man fokuserat på att det är främst religiösa grupper som utför självmordsdåd (Peste, 2003, s.

146). ”Det är svårt att peka ut några samband mellan religion och olika typer av terrorism, det är ännu svårare att hävda att religiös terrorism är våldsammare och mer fanatisk än annan” (Peste, 2003, s.154) Vidare menar Peste på att det finns flera vägar som kan leda till en upplevd vanmakt, men att faktorer som både en kultur och en ideologi spelar en central roll för att självmordsattentat skall vara ett alternativ att tillgå (Peste, 2003, s.155).

Självordsbombare utifrån ett genusperspektiv

När det mer specifikt gäller tidigare forskning kopplat till hur självordsbombare beskrivs i media så utgör den en mildt sagt begränsad del. En intressant undersökning presenterad i en amerikansk forskningsartikel skriven av Barbara Friedman (Assistant Professor, School of Journalism and Mass Communication, University of North Carolina-Chapel Hill) där det beskrivs att självordsbombare har ett nyhetsvärde oavsett kön eftersom de bryter mot normen. Även om det i artikeln föreligger ett visst fokus på ett genusperspektiv så kan man ändå få ta del av hur självordsbombare framställs i media rent generellt, vilket gör att den har en koppling till vår egen undersökning. Nyhetsvärdet hos kvinnliga självordsbombare och strävan efter att förstå vad som motiverar dem har blivit väldigt stor i media eftersom deras delaktighet i terroristverksamhet utvidgats till att omfatta även västlänarna. Kvinnliga självordsbombare är en del av en större kulturell diskurs som är relaterad till våldsamma kvinnor, eftersom de bryter mot de sociala förväntningarna. Kvinnor som dödar blir föremål för nyhetsbevakning, nyhetsbevakningen i sin tur försöker göra deras handlingar begripliga (Friedman, 2008, s.842). Genom att undersöka nyhetsbevakningen av kvinnliga självordsbombare inom den större kontexten av medias behandling av krig och kön, kan man förstå hur de amerikanska medierna försöker förklara genom att förstärka och utmana stereotyper. Man påvisar det även genom antaganden och myter om kvinnor i krig samt kvinnor som dödar. The New York Times, Washington Post, Newsweek, och CNN försökte alla, i varierande grad att förstå varför en kvinna skulle spränga sig själv. Genom att studera rubrikerna kan man urskilja det faktum att självordsbombaren var kvinnlig. Media i denna studie konstruerade kön genom att föreslå vad som var lämpliga och olämpliga roller för män och kvinnor i krigstid (Friedman, 2008, s.850). Genom att föreslå att en kvinnlig självordsbombare var avvikande och även outgrundlig, förankrade nyhetsbevakning den utbredda uppfattningen att kvinnor inte är våldsamma, de är inte kombattanter. Medierna gjorde heller ingen jämförbar ansträngning för att förstå varför män skulle delta i självordsuppdrag. När kvinnor inte beter sig enligt den feminina normen, blir deras

handlingar nyhetsvärde och måste förklaras, särskilt när våld är inblandat (Friedman, 2008, s.852). Journalistikens envisa ovilja till förändring av könsstereotyper, underminerar medias förklarande funktion. I varje förklaring som gavs, blev kvinnorna identifierade som att de var annorlunda, eftersom de trotsade könsnormer, men också på grund av främlingskap.

Kvinnliga självmordsbombare, utmanar gamla föreställningar om kön och våld genom sitt direkta deltagande i krig (Friedman, 2008, s.853). Denna studie har påvisat genom att undersöka kvinnliga självmordsbombare i fyra amerikanska nyhetskällor att det finns en stark misstro i att kvinnor skulle kunna begå dessa våldsamma handlingar. Dessa iakttagelser tyder på att media inte har hittat ett sätt att förklara kvinnors våld utan att använda sig av förlegade stereotyper.

En annan intressant studie är den skriven av Dan Berkowitz (Associate Professor, School of Journalism and Mass Communication at the University of Iowa) som undersöker nyheter om kvinnliga palestinska självmordsbombare. Man undersöker hur journalister hanterar rapporteringen av nya typer av händelser genom att anta mytiska arketyper. Genom att använda sig av dessa urtyper blir historien förenlig med både journalisten och mottagaren. Mytiska urtyper förändrades från den manliga självmordsbombaren som en listig rävh, till en kvinnlig självmordsbombare i krigargestalt för att slutligen bli en fruktansvärd mor, när omständigheterna inte längre passade in på den sjunde självmordsbombaren. I studien påvisar man urtyper av den kvinnliga krigaren t.ex. Xena eller Charlies Änglar, som används av journalister för att berätta historien om de kvinnliga självmordsbombarna. Journalister demonstrerar sin legitimitet som goda arbetare och duktiga journalister genom att producera en lämplig produkt inom ramarna för en mediaorganisations tidsramar och resurser (Berkowitz, 2005, s.608). En urtyp kan definieras som en idealisk historia som upprepade gånger banat väg för nya berättelser: ingen version är definitiv, men de flesta kan identifieras som samma grundläggande berättelse som spänner över kulturer och epoker. Begreppet myt bygger på urtyper och genom att ta urtypiska berättelser och lägga en social mening om ideal, ideologier, värderingar och övertygelser. Det viktigaste momentet är när myten tillämpas på tolkningar och berättelser om händelser, då ett element av värde införlivas (Berkowitz, 2005, s.608). Denna studie lägger fram argumentet att kategorisering av händelser i mytiska urtyper fungerar som ett sätt för journalister att snabbt rapportera nya och okända händelser, på ett sätt som snabbt uppmärksammas av sin public. När en mytisk urtyp har åberopats, kan den tillämpas på framtida incidenter så länge som omständigheterna verkar vara tämligen lika (Berkowitz, 2005, s.617). I denna studie påvisas hur den initiala skildringen av den manliga

självordsbombaren tjänade journalister väl, tills den första kvinnliga självordsbombaren dök upp. I sanningens namn, måste journalisterna hålla sig till de uppgifter som är kända eller vilka de lärt sig. De kan inte uppfinna fakta för att passa deras behov eller för att underlätta i deras uppgift att återge händelser. Den förändring som syns av mytiska urtyper i denna studie från listig räv till kvinnlig krigare för att därefter övergå till den fruktansvärda modern är lika värdefull både för journalisten och publiken. Eftersom det gör att terroråd kan placeras i sitt sammanhang och gör att världen verkar mindre slumpmässig (Berkowitz, 2005, s.618).

Stereotyper kring terrorism och terrorister i Sverige

En för oss i sammanhanget intressant, om än på en lägre nivå är den uppsats skriven av Gabriella Knutagård och Roberto Scaramuzzino med titeln ”På jakt efter terroristen” som handlar om vilka stereotyper det finns kring terrorism och terrorister i Sverige. I denna beskrivs bl.a. hur självordsbombning brukar klassificeras som den råaste formen av terrorism, den svages vapen. Ofta sammankopplas detta fenomen med religiösa radikaler, men självordsbombning är en metod som även används av sekulära sammanslutningar. Denna forskning visar på att stereotypen av terroristen finns hos informanterna. Denna stereotyp bekräftar att det är muslimen som är terroristen precis som i den mediala beskrivningen. Stereotypen av terroristen förändras när de intervjuade börjar reflektera och jämföra den första bilden av terroristen med andra historiska exempel, samt nutida mindre uppmärksammade exempel. Undersökningen visar att fördomarna mot muslimer förstärks och kanske tom. sprids till andra grupper i samhället. Stereotypen skapar rädsla och oro och förstärker individers känsla av en klyfta mellan öst och väst, men även mellan svenskar och invandrare. En del av deltagarna i denna undersökning anser att media borde hålla sig mer till fakta medan andra vill se mer djupgående analyser. De flesta verkar tycka att media i USA är svenska mediers dominerande källa. Vanligt är att man ser amerikanska medier som politiskt styrda med en dold agenda och svenska medier enbart som bristfälliga och ute efter att sälja lösnummer (Knutagård & Scaramuzzino, 2005, s.65). En grupp som ofta dyker upp i resonemangen kring terrorismen är invandrare i Sverige eller Europa. Fokus ligger främst på muslimer. Denna grupp ses i likhet med utföraren ofta som ett offer när de blir utpekade som potentiella terrorister. Samtidigt skapas det, i vissa informanters beskrivningar, en negativ bild av invandrare. Bland dessa kan det gömma sig en eller fler terrorister, menar de. Detta och det faktum att osäkerheten i de svenska städerna kopplas till misslyckad integration och globalisering leder till att gruppen invandrare blir, i vissa resonemang, en syndabock för den oro som många känner idag i det svenska samhället (Knutagård & Scaramuzzino, 2005, s.72).

Teori om idealiskt offer och idealisk gärningsman

Vår teoretiska ram, vilken vi har analyserat vårt material utifrån, utgörs av Nils Christies kriminologiska teori om *det idealiska offret*. Med hjälp av Christies teori kommer vi att försöka tolka hur de fyra tidningarnas bild av Taimour Abdulwahab, Sveriges första självmordsbombare ser ut. Beskrivs en person som utför en sådan här handling som ett idealiskt offer eller som en idealisk gärningsman.

Med termen ”idealiskt offer” menar Nils Christie inte den person eller kategori av människor som ser sig själva som offer eller för den delen riskerar att viktimeras eller oftast riskerar att bli det. Christie betonar, ”Med ”idealiskt offer” syftar jag istället på en person eller kategori av individer som – när de drabbas av brott – lättast får fullständig och legitim status som offer” (Christie, 2001, s.47) Han beskriver det som att det idealiska offret i princip har en offentlig status av samma typ som en hjälte eller en förrädare. Något som minst sagt kan verka luddigt, men Christie ger följande exempel som både belyser och förklarar det på ett bra sätt. Han använder den lilla gamla damen som är på väg hem mitt på dagen efter att ha tagit hand om sin sjuka syster, som sedan blir slagen i huvudet av en stor man som tar hennes väska och använder upp hennes pengar till sprit och droger (Christie, 2001, ss.47-48). Han menar på att det finns fem egenskaper som har en viktig roll i själva skapandet av det ”idealiska offret och gärningsman”, de fem egenskaperna är följande: (Christie, 2001, s.48)

1. Offret är svagt. Sjuka, gamla eller mycket unga passar särskilt bra som idealiska offer.
2. Offret är upptaget med ett respektabelt projekt: att ta hand om sin syster.
3. Hon är på en plats som hon inte kan klandras för att vara på: på gatan under dagtid.
4. Gärningsmannen är stor och ond.
5. Gärningsmannen är okänd och har ingen personlig relation till offret.

Ett exempel på en situation som skulle kunna leda till att skapa ett offer som snarare är långt ifrån att utgöra ett idealiskt offer skulle exempelvis en ung man (fotbollssupporter) kunna utgöra, som efter en fotbollsmatch i området kring själva fotbollsarenan av någon anledning blir osams med en av sina kompisar från samma supporterklubb, vilket resulterar i att supporterkompisen ger sig på den unge mannen med slag och sparkar, så att denna till sist faller till marken. När den unga mannen ligger på marken tar supporterkompisen och sliter av honom sin supporterhalsduk som ett slags tecken på att uppgörelsen är över. I det här exemplet skulle man kunna säga att mannen som blir misshandlad och faller till marken oavsett hur allvarligt han må drabbas, aldrig kommer att ha en chans att besegra damen i det

förra exemplet i ”kampen” om statusen som det idealiska offret. Tittar man på det rent konkret i en jämförelse med de fem egenskaper som Christie använde så framstår den misshandlade mannen som starkare, det är inget särskilt respektabelt som han ägnar sig åt, han kan och borde ha skyddat sig genom att inte vara där, han är lika stor som gärningsmannen och slutligen den femte egenskapen, han står gärningsmannen nära, de är kompisar och hejar på samma lag (Christie, 2001, s.48).

Christie tar det hela ytterligare ett steg genom att använda sig av ett våldtäktsfall för att illustrera skillnaderna olika offer emellan. ”Det idealiska offret är här den unga oskulden på väg hem från besök hos sjuka släktingar då hon blir allvarligt slagen eller hotad innan hon ger upp. Härifrån är det ljusårs avstånd till den erfarna kvinnan på väg hem från restaurang, för att inte tala om den prostituerade som försöker larma polisen när hon våldtagits” (Christie, 2001, s. 48). När det gäller sättet på vilket den idealiska gärningsmannen beskrivs, så har Christie identifierat ett samband som spelar en betydande roll, det är sambandet mellan det idealiska offret och den idealiska gärningsmannen.

”Idealiska offer behöver – och skapar – idealiska gärningsmän. De två är beroende av varandra. En gammal kvinna som bryter höftleden efter ett fall på en ishal stig får sympati, men inga rubriker. Om hennes fall orsakades av en väskryckare, skulle hon ha passat bra för åtminstone en notis i lokaltidningen. Ju mer idealiskt ett offer är, desto mer idealisk blir gärningsmannen. Ju mer idealisk gärningsmannen är, desto mer idealiskt blir offret”(Christie, 2001, s.54).

På samma sätt som ju mer en gärningsman flyter ihop med sitt offer, desto sämre gärningsman. Likväl som ett offer som flyter ihop med gärningsmannen utgör ett dåligt offer ” (Christie, 2001, s.55). Något som man kan tycka ”komplicerar” till bilden av den idealiska gärningsmannen är att rent generellt så är de flesta våldsbrottslingar egentligen inte så idealiska. I de flesta fall känner offret och gärningsmannen varandra, många står varandra till och med intimt nära. ”En stor del av våldet mellan män äger rum på allmänna platser när både offer och gärningsmän är berusade och i situationer där det är ganska oklart vem som initierade den våldsamma handlingen. Statistiskt är det ett typiskt mönster. Men det står nu klart för oss att detta ger en högst olämplig bild av förövaren. Den idealiska gärningsmannen liknar inte offret. Han ur moralisk synpunkt svart i jämförelse med det vita offret. Han är en farlig man som kommer långt bortifrån. Han är en människa som knappt är en människa, föga förvånande är detta också den allmänna bilden av gärningsmannen” (Christie, 2001, s.55).

Metod och analys

Diskursanalys har både metodologiska och teoretiska aspekter. Innebörden av detta är att diskursanalys är vår metod, då det används som ett redskap för att analysera vårt empiriska material. Samtidigt är det vårt teoretiska perspektiv, då det är med dessa glasögon vi förstår hur diskurserna är med och formar vår värld, samt hur de fylls med olika betydelser (Jørgensen & Philips, 2000, s.10). Diskurs beskrivs som ett bestämt sätt att tala om och förstå världen. Från ett diskursanalytiskt perspektiv på identiteter, händelser och fenomen betraktas det som att de inte har någon naturlig essens eller kärna utan att dess mening skapas i sociala processer. Det finns således ingen sann betydelse i de verkligheter vi uppfattar, det vill säga bakom diskursen, utan det är genom diskursen vi förstår världen och tillskriver den mening (Jørgensen & Philips, 2000, s.12). Verkligheten är endast produkter av de sätt vi kategoriserar världen på. Detta innebär att den kunskap vi har om världen inte kan sägas vara allmängiltig eller objektiv. Med ett socialkonstruktivistiskt synsätt är det därför självklart att ställa sig kritisk till denna. Vidare påpekas det att den kunskap vi besitter om världen är kulturellt och historiskt påverkad (Jørgensen & Phillips, 2000, s.11).

Den sociala världen eller världsbilden konstrueras utifrån vissa premisser som olika diskurser hjälper till att skapa. På så vis kan sociala mönster bevaras genom kommunikation såsom tal och text. Den sociala interaktionen är viktig då gemensamma sanningar byggs upp där. Att vissa handlingar är giltiga och tänkbara medan andra blir ogiltiga och otänkbara är en konsekvens av interaktionen i den världsbild vilken man befinner sig i. Detta i sin tur leder till olika sociala handlingar (Jørgensen & Phillips, 2000, s.12). Socialkonstruktivister undersöker bakomliggande orsaker till ett visst uppförande. Många gånger döms en person efter ett beteende förknippat med personlighet och inte förknippat med en situation. I vårt fall är det självmordsbombaren Taimor Abdulwahad som framställs i media på olika sätt. För att ge ett exempel så framställer man ofta självmordsbombare som terrorister vilket leder tankarna till begreppet terrorism vilken formar verkligheten. En antonym till detta är att förstå självmordsbombare i sambandet motståndskämpar eller frihetskämpar, vilket krockar med bilden av dem som terrorister. Vi skulle kunna sätta upp tre huvudpunkter för diskursanalys:

Språket definierar, formar och ger vår verklighet mening och betydelse. Språket reflekterar således inte någon objektiv verklighet. Språkanvändning är en social aktivitet och utförs alltid i en social kontext (Bergström och Boreus, 2005, s.326).

Sociala identiteter skapas i och genom diskurser. Identiteter är bara möjliga i relation till andra annorlunda identiteter. Diskursanalytiker rekonstruerar sociala identiteter genom att tala om vi och dom. Utan dom skulle det inte finnas något vi (Bergström och Boreus, 2005, s.326). *Diskurser handlar om makt*, dels genom gränssättningen för vårt tänkande och handlande och dels genom kampen om meningsskapande mellan olika diskurser. Här ingår även vem som har makt att definiera kunskap (Bergström och Boreus, 2005, s.327).

Gemensamt för samtliga inriktningar är dess täta förbund mellan teori och metod, det vill säga mellan diskursanalys och det socialkonstruktionistiska perspektivet. Vi har i vår beskrivning av diskursbegreppet redogjort för vår betraktelse av den sociala världen, men vill även tydliggöra uppfattningen av språkets funktion. Vi menar att språkbruk, vilket i vårt fall utgörs av tidningsartiklar, står i ett dialektiskt förhållande till världen. Med detta åsyftas att språkbruket formas av en social och kulturell kontext, men att utövandet av språkbruk samtidigt formar och organiserar våra uppfattningar om världen (Jørgensen & Philips, 2000, s.67).

Inom diskursanalysen är det språket och språkanvändningen som står i fokus. Språket kan inte återge verkligheten eller ge en neutral bild av vår omvärld eller våra identiteter. Att använda språket kan istället ses som en social verklighet och det formas i en social kontext. Men språket är också formande eftersom sociala fenomen som text, identiteter och relationer formas av och genom språket. Diskursanalysen vilar på ett konstruktionistiskt synsätt där språket utgör en grund för dels vad vi tänker, men också för vad vi gör. Språket påverkar hur vi ser på oss själva, hur vi ser på världen och hur vi ska förstå den verklighet vi befinner oss i (Bergström & Boreus, 2005, s.305). Vår ingång är att media är en av flera aktörer vilken upprätthåller och formar vissa bestämda världsbilder där hegemoniska föreställningar om gärningsmannen inkluderas. Genom att studera hur diskurser förverkligas textuellt då självmordsbombaren fokuseras i pressen avser vi med hjälp av teori, diskutera detta i förhållande till ett större sammanhang. Varje fall av språkbruk, vilket i vårt fall utgörs av nyhetsartiklar, innehåller tre dimensioner vilka ska dras in i diskursanalysen. Dessa är diskurs som text, som diskursiv praktik och som social praktik (Jørgensen & Philips, 2000, s.74).

Det fanns en mängd olika diskursanalytiska inriktningar och även ett flertal inom den kritiska diskursanalysen, vilken var den metod vi valde att använda oss av. Norman Fairclough är lingvist och samhällsvetare och är den som formulerat den kritiska diskursanalys som vårt analysarbete utgått ifrån. Praktiskt har Fairclough utvecklat en detaljerad angreppsstrategi för

att studera detta, men betonar att forskaren inte helt strikt bör följa de utvecklade verktygen utan istället modifiera metoden och skapa en analysram speciellt anpassad för den egna studiens syfte (Jørgensen & Phillips, 2000, s.131). Vi har valt att beröra delar av Faircloughs modell, men den empiriska analysen fokuseras på själva textdimensionen med betoning på vilka mönster av diskurser som framträder och vilka representationer av gärningsmannen som förmedlas genom dessa. Den textnära analysen utgörs av att empiriskt studera hur diskurser förverkligas textuellt genom fokus på textens lingvistiska egenskaper och de språkliga val som omedvetet eller medvetet görs (Jørgensen & Philips, 2000, s.87). Vi avsåg att granska de mönster av ordval som förekom vilket inneburit en analys av hur texten bidrog till att konstruera identiteter (Jørgensen & Philips, 2000, s.88). Den grammatiska uppbyggnaden hade även den betydelse för hur utsagor framställdes och det var främst två element vi avsåg att använda oss av, dessa var transitivitet och modalitet. Med transitivitet menar man hur händelser och utsagor framställs genom hur de anknyts till subjekt och objekt (Jørgensen & Philips, 2000, s.87).

Vi har studerat hur framställningar av personen i form av gärningsman och offer, konstruerade gärningsmannen som ansvarig för sina handlingar eller snarare som ett offer. Modalitetsbegreppet användes vid analys av den talande personens instämmande i sin utsaga samt om utsagan förmedlades som en objektiv sanning (Jørgensen & Philips, 2000, s.88). Två egenskaper fick oss att välja denna inriktning. Det fanns ett tydligt perspektiv riktat mot att sociala ojämlikheter kunde konstrueras av diskurserna och det fanns en betoning på att texterna byggde på element och diskurser från andra texter i det som benämndes som intertextualitet¹. Genom att använda detta analytiska verktyg kunde vi undersöka om diskursen om självmordsbombare reproducerades eller om den förändrades över tiden (Jørgensen & Phillips, 2000, s.13). Vi undersökte två dimensioner, den kommunikativa händelsen, som i vårt fall var tidningsartiklar, samt diskursordningen, som utgjordes av summan av de diskurstyper som används inom vårt område. Den genre vi framförallt analyserade var det journalistiska reportaget. Genom att rama in den diskursiva ordningen och avgränsa undersökningsområdet kunde vi finna en grupp diskurser som kunde analyseras och sammanställas som diskursordning, det vill säga summan av de olika diskurstyperna (Jørgensen & Phillips, 2000, s.135). I de analyserade artiklarna gick det att identifiera ett antal teman som var ständigt återkommande. Utifrån dessa teman försökte vi påvisa hur beskrivningen av Taimour Abdulwahab som offer eller gärningsman såg ut. Nackdelen med

¹ Intertextualitet är en analys av hur texterna bygger på tidigare uttalanden i andra texter (Jørgensen & Phillips, 2000, s.77)

metoden kunde förklaras i att en text som analyserades enligt Faircloughs kritiska diskursanalys borde innehålla en undersökning, inte bara av de textuella och lingvistiska delarna, utan också en djupare studie av den sociala omgivningen i vilken texten blev producerad. Men även hur texten sedermera har påverkade omgivningen. Detta är den viktigaste punkten i Faircloughs teori och här fanns också den största delen av kritiken mot Faircloughs teori. Norman Fairclough skrev som tidigare nämnts att det finns tre nivåer ur vilka en text kan analyseras: textens innehåll(språkliga egenskaper), textens diskursiva praktiker(vem som producerat texten och för vilken mottagare), samt textens sociala praktiker (mottagandet av texten, hur den uppfattas och tolkas). Den tredje nivån valde vi att inte använda oss av eftersom vi ansåg att vi fått tillräckligt med information genom de två föregående metoderna samt att våra frågeställningar framförallt var mer kopplade till texten. Här kommer vårt verktyg kort att beskrivas:

Första nivån: I den första nivån tittade vi på textens lingvistiska egenskaper. Här tittade vi på vilka ord som användes i artiklarna och vilka som utelämnades. Vi tittade också på rubriksättning, var i artiklarna orden förekom och hur frekvent orden gjorde det.

Andra nivån: I den andra nivån, den diskursiva praktiken, tittade vi på de vad det var för typ av text vi studerade, vem avsändaren och mottagaren var, hur den distribuerades och hur den konsumerades. Här tittade vi också på hur diskurserna inom en text reproducerade sociala och kulturella strukturer.

För- och nackdelar med kritisk diskursanalys

Diskursanalys sätter stor tillit till forskarens instinkter och intuition vid tolkningen av data. På så sätt är forskaren som subjekt inte främmande och det påtalas inte att objektivitet är nödvändigt, snarare tvärtom. I vår studie har vi som författare spelat en aktiv roll i urvalsprocesser och analys av det undersökta materialet. Vi har konstruerat studiens resultat genom att vi själva har fäst särskilt avseende vid vissa delar av mediernas rapportering medan andra delar utelämnats. I litteraturen hävdas att forskare som använder kritisk diskursanalys bör förhålla sig så objektiva som möjligt i förhållande till sitt material i det analytiska arbetet (Bergström & Boreus, 2005, s.351). De aspekter av verkligheten man är ute efter att studera kan vara problematiska att identifiera då man som forskare vanligtvis är en del av den kultur man undersöker. Det bör framhållas att vi också är färgade av vår tids bild av en självmordsbombare, vilket kan ha påverkat studiens resultat. Den kritiska diskursanalysen har fördelen att kunna analysera ett bredare spektrum än bara texter, den kan också systematisera

språkbruk till social praktik och den diskurs som den sociala praktiken är en del av (Jørgensen & Phillips, 2000, ss.94-95). Detta var en av de största anledningarna till valet av den kritiska diskursanalysen. En annan fördel är att ju mer texter vi har analyserat, desto rimligare har forskningsfokus på betydelsen av språket blivit (Bergström & Boréus, 2005, s.348). Eftersom diskursanalysen till fördel används i mångvetenskapliga miljöer genom att nyttja olika tekniker, kan användandet av den bidra till metodutveckling (Bergström & Boréus, 2005, s.350). Ett återkommande problem med den kritiska diskursanalysen är att det är en metod som kan användas på olika sätt och till stora delar komponeras efter tycke och smak. Detta kan innebära att studien blir svår att återupprepa och på så sätt ge upphov till att validiteten och reliabiliteten kan ifrågasättas.

Vi har genom att använda vetenskapligt erkända analysmetoder och noggrant motivera och förklara våra tolkningar av det analyserade materialet försökt undvika att hamna i fällor som innebär att studiens resultat kan betvivlas. Vi har strävat efter att ge läsaren möjlighet att själv avgöra hur rimliga våra tolkningar är genom att lyfta in de citat som varit mest betydelsefulla i vår analys. Detta har även bidragit till att läsaren kan göra alternativa tolkningar och bedöma studien i sin helhet. Ytterligare ett problem som vi har uppmärksammat med kritisk diskursanalys är att det är svårt att bilda sig en uppfattning om den diskursiva praktiken, i synnerhet relationen mellan textproducenter och konsumenter. Sammantaget har den kritiska diskursanalysen sina för- och nackdelar. Vi hävdar dock att användandet av metoden ifråga och Faircloughs analysmodell har varit det optimala för vår studie då den gett stora möjligheter till djupa analyser. Den faircloughska modellen har bidragit till djupare förståelse eftersom den har ambitionen att klarlägga förhållandet mellan texter och samhällsliga strukturer och processer. Vi anser att giltigheten är stark, det vill säga om samma undersökning skulle genomföras igen, skulle det åstadkomma ett likartat resultat. Det är också trovärdigt för att vi speciellt har belyst hur självmordsbombaren gestaltas och fokuserat på studiens syfte.

Urval

Materialet till den här uppsatsen består av nyhetsartiklar som vi har hämtat från fyra stycken svenska tidningars webbsidor (se Bilaga). Vi har valt att använda oss av två morgontidningar samt två kvällstidningar, detta för att undvika att enbart representera en tidnings åsikter. Att valet föll på just dessa tidningar var för att de tillhör de största i sina respektive kategorier, vilket vi tyckte gjorde det relevant att analysera just dessa. Att det just är de största betyder

inte per automatik att vi därför anser att det är de fyra viktigaste tidningarna, det betyder heller inte att de kan representera en allmän bild. Detta då syftet aldrig har varit att försöka få till ett representativt urval, dvs. vi har inte haft för avsikt att undersöka hur alla tidningar i Sverige har beskrivit självmordsbombaren. Totalt sett består vårt datamaterial av 132 nyhetsartiklar, fördelade på respektive tidning enligt följande: Svenska Dagbladet 33 st., Expressen 34 st., Dagens Nyheter 27 st. och slutligen Aftonbladet 38 st. Tidsmässigt så har vi hämtat artiklar från december 2010, då själva händelsen ägde rum fram till februari 2013. Vilket totalt sett innebär ett span på lite drygt tre år. För att få fram artiklarna använde vi oss av sökord. Först så använde vi *självmordsbombare 2010 Stockholm*, men eftersom vi inte var säkra på om den tog fram allt material som kunde vara av intresse för oss så genomfördes således två sökningar per tidning med dels det förstnämnda samt även på självmordsbombarens namn *Taimour Abdulwahab*. Efter den andra sökningen upplevde vi att vi nått en mättnad i materialet, att det inte fanns behov av mer material. Mättnad är ett begrepp som ofta används inom kvalitativa studier där man menar på att ”när forskaren känner sig mätt på information är det dags att sluta. Detta är uppenbarligen ett mycket vagt kriterium, bland annat av den anledningen att olika individer har olika stor aptit”(Repstad, 2007, s.92). Rent konkret i vårt fall så kan man säga att vi upplevde att vi inte fick reda på något nytt utan att det snarare blev en repetition av sådant material som vi redan hade identifierat. Att lägga till fler tidningar eller använda oss av fler sökord för att genomföra ytterligare sökningar hade troligtvis inte tillfört något mer. Avslutningsvis när det gäller själva förfarandet kring vårt urval så vill vi också lyfta fram att det kan finnas brister med vårt tillvägagångssätt. Vi är exempelvis fullt medvetna om att vi under själva arbetet med insamlandet av artiklar utav olika anledningar kan ha missat någon artikel som kan tyckas borde ha varit med i vår undersökning. När det gäller ett sådant bortfall av material så anser vi att det borde falla ut mer eller mindre slumpmässigt och att det därför inte borde ha haft någon direkt påverkan på resultatet i den här undersökningen.

Begränsningar

I den här uppsatsen har vi valt att begränsa oss till att endast undersöka hur svensk media ser på självmordsbombaren efter händelsen i Stockholm den 11 december 2010 och då specifikt med nyhetsartiklar från de fyra tidningarna (Aftonbladet, Expressen, Dagens Nyheter samt Svenska Dagbladet) som vi redogjorde för under rubriken urval (se ovan). Vi har alltså inte valt att undersöka hur media ser på andra självmordsattacker eller andra typer av

terroristattacker, vidare så har vi ej heller haft för avsikt att undersöka hur exempelvis utländsk media har beskrivit attentatet i Stockholm.

Validitet

Ejvegård (2009, s.77) menar att i en vetenskaplig studie måste mätinstrumenten och undersökningsmetoderna uppfylla vissa krav för att resultaten av studien ska ha något vetenskapligt värde. Det är därför viktigt att mätinstrumenten och undersökningsmetoderna både har hög reliabilitet och validitet. Vidare kan validitet förklaras med att vid en upprepad undersökning skall samma resultat uppnås för att validiteten ska bli hög (Ejvegård, 2009, s.82). Validitet är enligt Ejvegård ett mått på hur väl det som är avsett att mätas eller beskrivas verkligen är det som blivit mätt eller beskrivet (Ejvegård, 2009, s.80). Validiteten i den information som samlats in för denna studie har säkerställts genom användandet av ett flertal informationskällor, detta ökade validiteten eftersom frågorna baserats på det insamlade informationen. De mätinstrument vi har använt oss av är artiklar och teorier som vi utformat efter teman och frågeställningar. Genom att använda det som belyser självmordsbombaren anser vi att vi har kunnat tydliggöra det vi avsåg att studera och detta torde ge den en hög validitet. För att garantera studiens validitet har vi också i vårt utformande av mätinstrument samt undersökningsmetoder utgått från arbetets huvudsakliga syfte och frågeställningar och brutit ner dessa till mindre delfrågor (Ejvegård, 2009, s.82). Vår avsikt har alltså varit att utgå från syfte och frågeställningar och därför inte tagit med andra frågor än sådana som har som avsikt att hjälpa oss att ge svar på våra frågeställningar.

Reliabilitet

Med reliabilitet avses hur tillförlitligt studiens resultat kan vara. Hur exakt har vi mätt det vi hade för avsikt att mäta i vår studie, och hur trovärdiga har våra mätinstrument varit. Men reliabilitet innebär även replikerbarhet, om t.ex. någon annan utförde samma studie skulle den då få samma resultat (Johannessen & Tufte, 2003, ss. 28-29). Reliabilitet (och validitet för den delen) är svårt att mäta inom kvalitativ forskning i jämförelse med den kvantitativa forskningen. I vårt arbete med den här uppsatsen, där vår analys av materialet till stor del har inneburit en tolkning av materialet riskerar naturligtvis även vi att få ”brottas” med dessa begrepp. Just med anledningen att den kvalitativa forskningen rent generellt kan påverkas av partiskhet, att eventuellt ge en osaklig bild eller andra subjektiva faktorer. En fördel som vi

ser är att vi är två personer som har arbetat tillsammans i samtliga delar av den här uppsatsen, vilket borde ha minskat risken för att den skulle ha färgats av t.ex. en enskild persons tolkningar. Ett annat viktigt nyckelord när det gäller vetenskaplig metod är att den bör vara systematisk, att man följer en struktur (eller metod). Att helat tiden kunna visa på hur man följt sin metod, genom att beskriva den i ett metodkapitel, på ett tydligt sätt belysa de metodologiska, teoretiska och analytiska val man gjort samt motivera dessa. Vilket gör det möjligt för läsaren att själv bedöma hur hög reliabiliteten och validiteten är, något som vi anser bidrar till att höja kvaliteten totalt sett i ett arbete.

Forskningsetiska överväganden

I alla forskningsstudier bör forskare ta hänsyn till den forskningsetik som är relaterad till den metod och det utförandet man använder. Här ställs forskningskravet mot individskyddskravet i en vågskål där man i varje enskilt fall måste överväga hur man skall hantera dessa aspekter. Forskningskravet handlar om samhällets och individens utveckling och hur mycket en studie bidrar till denna. Vi har som medborgare både en rätt och skyldighet att bedriva forskning och att denna håller en hög och god kvalitet. Vetenskapsrådet har ett antal forskningsetiska principer som man som forskare bör följa. Individskyddskravet är ett skydd mot otillbörlig insyn i någons privatliv och individer får inte heller utsättas för fysisk eller psykisk skada, kränkningar eller förödmjukelse. Forskningskravet innebär att forskning bedrivs och fokuserar på viktiga frågor samt håller en god kvalitet. Dessa krav ska vägas mot varandra och bedömas inför varje forskningsprojekt (Vetenskapsrådet, 2002, s.5).

Viktigt att tänka på är att vår studie bygger på hur media framställt gärningsmannen och att media har stort inflytande över oss som läsare. Även om det är önskvärt att media rapporterar sanningen är det ingen garanti för att allt som skrivs är den absoluta sanningen. De tolkningar som vi gör, utgår alltså från medias beskrivningar av fallet och finns även tillgängliga för allmänheten. Vår studie bygger på publicerade artiklar från olika tidningar och vi anser därför att detta inte strider mot de forskningsetiska principerna. I vår studie har vi använt oss av information i form av artiklar och behöver därför inget samtycke från uppgiftslämnaren, då artiklarna är offentliga. Vi kommer vidare bara använda det insamlade materialet i studiens syfte och inte lämna ut det till annan part. Inga beslut eller åtgärder kommer följa av detta som kommer skada tidningarna eller skribenterna, inte heller dem de skriver om (Vetenskapsrådet, 2002, s.14).

När det gäller de etiska principerna kan det diskuteras huruvida ett samtycke kan sägas föreligga. De kvinnor och män som figurerar i artiklarna har inte gett sitt samtycke till att delta i en studie om självmordsbombare. Ett samtycke till att indirekt delta får dock påpekas, då texterna är offentligt material varav ett samtycke egentligen är omotiverat. Det finns dock en etisk aspekt i att återigen redogöra för vad människorna har utsatts för. Först drabbades de av en händelse som med stor sannolikhet var problematisk, rättegången i England, medias ständiga rapportering under perioden och nu skriver vi ett examensarbete om det. Studien fokuserar på huvudpersonen och gestaltningen av denne, vi vill därför understryka att det är medias bild som vi har analyserat och studien bygger på material som är tillgängligt för allmänheten (Vetenskapsrådet, 2002, s.9). Vissa personer som namnges i studien, till exempel Taimour Abdulwahad grundas i att fallet fått stor uppmärksamhet, många vet redan vilken personen är och vad han blivit medialt känd för. Att experterna inte är anonyma i studien beror på att de är just experter inom sina områden och står för sina åsikter i media. Forskningskravet innebär att samhället och dess medlemmar har ett krav på att forskning bedrivs och att den inriktas på väsentliga frågor. Med forskningskravet i åtanke bedömer vi att studien är relevant. Dessutom är vår bedömning att människor ändock inte kommer ta skada av studien. Enligt forskningsetiska principer skall forskningskravet, dvs. att studien är viktig, nödvändig och väsentlig ställas mot kravet att skydda berörda individer från olägenheter. Vår förhoppning är att uppsatsen skall kunna bidra till ökad medvetenhet hos människor om hur identiteter konstrueras av media och kanske undanröja vissa fördomar. Med dessa etiska överväganden och förtydliganden anser vi att studien inte bör medföra negativa konsekvenser för personerna som är föremål för den (Vetenskapsrådet, 2002, s.5).

Källkritik

Rolf Ejvegård (2009, ss.71-73) menar att det finns fyra krav gällande skriftliga källor, dessa krav är äkthetskrav, oberoendekrav, färskhets och samtidighetskrav. Äkthetskravet innebär att forskaren frågar sig själv om materialet är äkta, kan det finnas förfälskningar? En källas värde kan fastställas genom att forskaren letar reda på var uppgifterna kommer ifrån. Generellt kan nämnas att primärkällor är att föredra framför sekundära. Detta innebär att man kontrollerar var den ursprungliga källan ligger. Man ska så mycket som möjligt göra sig oberoende av sekundärkällor (Ejvegård, 2009, s.71). Färskhetskravet utgår ifrån att det är oftast bättre att utgå ifrån en nyare källa än en äldre. I forskning kan man i de flesta fall utgå ifrån att materialet innehåller mer fakta samtidigt som tidigare forskning tagits i aspekt (Ejvegård, 2009, s.72). Samtidighetskravet innebär att materialet ligger nära de beskrivna

tidshändelserna, men den kan inte användas rakt av. Det förtydligas i boken att om vi jämför samtidighetskravet med äkthetskravet ska man i det sistnämnda leta efter arbeten med så sent publiceringsår som möjligt, medan det i samtidighetskravet uppmanas att leta efter arbeten som ligger så nära de analyserade händelserna som möjligt (Ejvegård, 2009, s.73).

Resultat/Analys

Framställningen av den idealiska gärningsmannen

Genom att leta efter framställningen av den perfekta gärningsmannen kommer vi bland annat att beröra själva planeringsfasen av självmordsattentatet, där vi tolkar det som att man i princip försöker visa på att attentatet inte var någon impulsiv gärning, utan istället har det föregåtts av en rigorös planering. Även om attentatets omfattning inte blev särskilt stor, så var den med stor sannolikhet det i den målbild som han burit med sig tiden innan attentatet. Att Taimour Abdulwahab också har genomgått utbildning inför attentatet är också något som vi tolkar som att man försöker lyfta fram att han varit aktiv i påverkandet av aktionen.

”Den svenske självmordsbombare var på träningsläger hos terrornätverket al-Qaida i den irakiska staden Mosul bara tre månader innan han sprängde sig i centrala Stockholm” (Expressen 2011).

Kopplingen till terrornätverket al-Qaida är något som vi tycker förstärker framställningen av Taimour som den perfekta gärningsmannen, detta då hans status som en ”aktiv” terrorist beredd att utföra terrordåd blir mer tydlig. Ett exempel som styrker vår tes är en artikel ifrån SvD om att han ska ha fått terroristträning i Mosul i norra Irak. De uppgifterna har den irakiska säkerhetstjänsten fått fram i förhör med gripna al-Qaida-ledare. Chefen för Iraks terrorbekämpning Zia al-Kanani uppger i en intervju att Taimour Abdulwahab och de andra deltagarna i träningslägret ska ha haft i uppdrag att slå till i USA eller England före nyår (Svenska Dagbladet, 2011). Med dessa uppgifter styrker även SvD att sprängdådet är välplanerat och att gärningsmannen inte är ensam i planeringen av dådet. Rubriken i artikeln beskriver Taimour som en gärningsman eftersom man talar om måltavlor och uppdrag mot i första hand USA och som andra mål Västeuropa. Här ser man tydligt hur kopplingen till den onda gärningsmannen färgar artikeln och man skapar en identitet av Taimour som tränad för uppgiften och även som ansvarig för sina handlingar. Man beskriver hur organisationen väljer ut honom eftersom de anser honom lämplig för just detta uppdrag. Vi får bilden av en

militärisk diskurs, där två kombattanter ligger i krig med varandra. Där en tolkning av Taimour som något annat än just den idealiske gärningsmannen är svår att få till, för att inte säga i princip omöjlig.

I en artikel från aftenbladet beskriver man hur den första sprängningen kan ha varit menat som lockbete för att göra så stor skada som möjligt när den slutgiltiga sprängningen sker. Vid en intervju med Bo Janzon som är professor vid Mälardalens universitet och expert på säkerhetsfrågor och terrorism framkommer att bilexpllosionen kan ha varit ett sätt att locka en nyfiken folksamling, som sedan skulle falla offer för självmordssprängningen.

”Han hade ett bombbälte med sex laddningar och splitter, och med den typen av bomb ska man ha mycket folk runt sig för att åsamka stor skada, säger han” (Aftonbladet, 2010).

Vi får bilden av att dådet beskrivs som en välplanerad aktion i artikeln. Att det vid flera andra tillfällen gått till på precis detta sätt gör att man förstärker just dessa tankar. I rubriken lägger man fram Taimour som gärningsman eftersom man beskriver bilbomben som ett lockbete, ett lockbete för oss är ett att lura offret och gör honom i allra högsta grad till ansvarig för sina handlingar. Man beskriver också lockbetet som ett vanligt sätt för självmordsbombare att agera för att åsamka så mycket skada som möjligt. Och offren i vårt fall som han försöker locka fram med hjälp av sitt lockbete utgörs av människor som är ute och handlar julklappar inför den stundande julhelgen, dessa människor befinner sig på en plats som är att anta som säker. Intet ont ananande om att det mitt ibland dem finns en person som är där av en helt annan anledning, redo att utföra en minst sagt bestialisk handling. I texten betonas bomben som lockbete vid ett flertal tillfällen och man stärker även beskrivningen av Taimour som terrorist genom att skriva att bombattentat ofta kan gå till så här. Han blir på det sättet en del av terrorismens historia, en historia där han finns med som en av alla de terrorister som genom sitt eller sina attentat spridit kaos och skräck omkring sig. Här tolkar vi det som att bilden av Taimour som den idealiske gärningsmannen är mer eller mindre cementerad.

Man använder i texten två expertutlåtanden för att beskriva digniteten i dådet och avslutar artikeln med att skriva att dessa attentat planeras ofta i grupp, vilket gör att teorin om den perfekta gärningsmannen inte fullt ut stämmer in på Taimour i detta fallet. I tidigare forskning har det visat sig att självmordsattacker skiljer sig från övriga typer av terrorattacker på ett mycket tydligt sätt, för att en självmordsattack skall anses som lyckad krävs att personen som antingen bär med sig eller på sig sprängladdningen själv dödas i attacken (Hoffman, 2006, ss. 132-133). En förövare måste alltså vara beredd att inte bara döda andra människor utan de

måste dessutom också vara medvetet inställda på att ta sina egna liv (Lindgren, 2009, ss.104-105).

Genom att använda sig av uttalanden av religiösa auktoriteter kan man också på ett tydligt sätt visa på att den väg Taimour valde var fel väg att gå. Ordföranden för Svenska kommittén för kunskap om profeten Mohammed, Hassan Mousa, är hård i sin kritik. Han menar att det är en ren terror- och kriminell handling något som bara gynnar extremister på båda sidor (Expressen, 2010). Vi tolkar det som att man på det här sättet undviker diskussionen om att han kan ses som en hjälte eller martyr. Utan istället stärks hans roll som gärningsman. I följande artikel inleder man med att framställa händelsen som något ondskefullt som verkligen stämmer in på teorin om att den blir utförd av den perfekta gärningsmannen.

”Den blinda terrorn har kommit till Sverige. För första gången i vårt land är vi vanliga, intet ont anande medborgare, mål för självmordsbombare” (Svenska Dagbladet, 2010).

Man börjar med att beskriva tiden, ca en vecka innan julen, den tiden då det är som mest folk samlade för att köpa julklappar till sina nära och kära. Då planerar en ensam 28-årig man att spränga sig själv i denna folksamling av intet ont anande människor. En handling som kännetecknas av kyla och avsaknad av medkänsla, en sådan person placerar man nästan automatiskt in i facket som en ond och idealisk gärningsman. Det blir här tydligt att han som idealisk gärningsmannen inte på något sätt liknar sina tänkta offer (Christie, 2001, s.55). Artikeln ser textuellt ut som början på en kriminalroman, där epilogen är säcken som istället för att vara fylld av presenter är full med stridspackning ägnad att sprida död och förtvivlan. Man skapar här en diskurs som vi kan kalla för blind terror, den blinda terrorns frontfigur är Taimour Abdulwahad som utan att bli upptäckt lyckas detonera en sprängladdning på en välfylld gata i Stockholm. Gärningsmannen i denna roman är vår huvudfigur, en 28-årig familjefar ifrån Tranås som väljer att spränga sig själv och andra till döds. En person som är beredd att spränga sig själv och andra oskyldiga personer till döds är för många människor något som är mycket svårt att förstå, för att inte säga nästintill omöjligt att förstå. Helt enkelt för att man som medmänniska har svårt att förstå hur en annan människa kan vara så ond. Eller som Christie beskriver det i vår teori, ” Han är en människa som knappt är en människa” (Christie, 2001, s.55). När Taimour utlöser laddningen som får till följd att bilen eller det s.k lockbetet exploderar tar han steget över till den andra sidan. En sida som är mörk, där bilden av Taimour som en gärningsman med ont uppsåt träder fram. I den tidigare forskningen har det visat sig att man många gånger försöker förklara dessa ofattbara handlingar, genom att

placera in förövaren och dennes handlingar i fack eller sk. urtyper. Dan Berkowitz är en forskare som undersökte hur kvinnliga palestinska självmordsbombare framställdes i media och drog slutsatsen att detta innebär att terrordåd kan placeras i sitt sammanhang och gör att världen verkar mindre slumpmässig (Berkowitz, 2005, s.618).

En annan artikel som stämmer väl in på gärningsmannen är en vi har tittat på som jämför Breivik, Abdulwahad och Mangs. Vi har granskat vad som är gemensamt för de tre och väljer att ta med det mest essentiella i jämförelsen.

”De anser sig ha rätten att mörda blint, mörda människor de aldrig tidigare träffat, av rent ideologiska skäl” (Dagens Nyheter, 2010).

Dessa kriterier menar vi kvalar in Taimour som den idealiska gärningsmannen. Kopplingen till Nils Christies teori, där gärningsmannen är en farlig man som kommer långt bortifrån och beskrivs som en människa som knappt är en människa, blir även här mycket påtaglig. Även det faktum att man lyfter fram att de tänkta offren är okända för gärningsmännen vilket innebär att de inte har någon form av personlig relation till sina offer förstärker intrycket av dessa personer som idealiska gärningsmän (Christie, 2001, s.55). Eftersom denna artikel inte bara handlar om Taimour, har vi valt att inte analysera den fullt ut med kritisk diskursanalys. Vi har ändå valt att ha med den i uppsatsen eftersom den låter oss jämföra de olika identiteterna. En intressant aspekt på det hela är att vi hittat jämförelser i materialet med Abdulwahad och Breivik. Dessa jämförelser ligger framförallt hos bomberna i Stockholm som innehöll samma sprängämne som Anders Behring Breiviks i Oslo. Det var ammoniumnitrat som är ett gödselmedel vilket användes i båda fallen (Svenska Dagbladet, 2011).

På samma sätt som Breivik, stämmer Abdulwahad in på den perfekta gärningsmannen, eftersom han inte heller kände något av sina offer, han ses i många fall även han som en väldigt ond människa. Båda två gav sig på intet ont anande människor på en plats som hon inte kan klandras för att vistas på, Breivik i sitt fall gav sig även på väldigt unga människor. Dessa människor befann sig på platsen för att handla julklappar till sin familj och i det andra fallet handlade det om ett sommarläger för ungdomar. I egenskap av intet ont anade människor samt barn och ungdomar är deras röster automatiskt tillräckligt mäktiga för att kunna göra sitt fall uppmärksammat för att sedan framgångsrikt kunna kräva status som ett idealiskt offer. Här kan vi se hur det samband som Nils Christie identifierat i sin teori växer

fram, nämligen det att ”idealiska offer behöver – och skapar – idealiska gärningsmän” (Christie, 2001, s.54). En annan slående likhet som tas upp finns i en artikel i dagens nyheter, där man gör följande beskrivning ”såväl Abdulwahab som Breivik, använder språket från föreställningarna om en civilisationernas kamp för att rättfärdiga sina massakrer” (Dagens Nyheter, 2011). Eftersom dessa två artiklar inte endast handlar om Taimour, har vi valt att inte analysera dem fullt ut med kritisk diskursanalys som de andra artiklarna. Vi har ändå valt att ha med dessa i uppsatsen för att de ger en intressant aspekt till arbetet i övrigt. Vi har i den tidigare forskningen läst att våld och brottslighet har ett stort nyhetsvärde och tillsammans bildar det en mycket viktig faktor i medias nyhetsrapportering. Vi tycker att detta stärker vår egen forskning när Yvonne Jewkes lyfter i hennes bok *Media and Crime* fram våldet som den faktor som på allvar kan uppfylla medias önskan om att kunna leverera dramatiska händelser. Hon menar också att det för medias del helt klart är skillnad på våld och våld, ju mer spektakulärt ett brott är desto större uppmärksamhet och utrymme är man beredd att vika för just den nyheten i sin rapportering (Jewkes, 2010, s.59). Vi ser också hur tydligt media fokuserar på att han varit aktiv på internet, även om det intressanta kanske inte just är att han använt internet utan snarare den koppling som man använder sig av i artikeln. Både självmordsbombaren i Stockholm Taimour Abdulwahab och Osloterroristen Anders Behring Breivik var aktiva på internet innan deras terrordåd (Expressen, 2011). Här tolkar vi att man lyfter fram honom i kretsen av de mer ”kända” terroristerna/gärningsmännen. Något som vi anser att det inte riktigt finns grund för. Vi tror att det kan vara för att man med hjälp av de mer ”kända” terroristerna/gärningsmännen vill försöka ”försäkra” sig om att han är en gärningsman enligt konstens alla regler. Vi tolkar det som att med hjälp av enkla jämförelser vars faktiska innehåll och riktighet går att diskutera, vars egentliga syfte är att lyfta fram honom som en idealisk gärningsman.

Genom att på olika sätt försöka koppla ihop självmordsattacken i Stockholm med andra uppmärksammade terroristattacker eller försök till attentat är nästa steg i framställningen av den perfekta gärningsmannen. Genom att försöka skapa en koppling förstärks bilden av Taimour Abdulwahab som en fullfjädrad terrorist. Den danska säkerhetspolisen kallar dem för soloterrorister och räknar upp en lång rad exempel: Självmordsbombaren i Stockholm (2010), vid Times Square (2010) och Detroit (2009). Och det finns fler (Dagens Nyheter, 2012). En annan vinkel är den att Taimour Abdulwahab genom sin självmordsattack skulle kunna vara en del av en trend, terrorister som agerar på egen hand är extremisternas nya vapen. Till

skillnad från stora komplicerade aktioner som riskerar att avslöjas så är det mycket enklare för ensamma attentatsmän att röra sig under underrättelse- och säkerhetstjänsternas radar.

”Taimour är ett exempel, det finns andra i Tyskland och Storbritannien. Det skulle kunna vara början på en trend” (Dagens Nyheter, 2011).

I rubriken beskriver man hotet från personer som blir terrorutbildade i hemlandet och sedan återvänder hem. Man skapar en bild av återvändande terrorister som tickande bomber redo att sprängas när och var man minst anar. Textuellt skapar man en ny diskurs i soloterroristen, extremisternas nya vapen. Man identifierar Taimour som soloterrorist och skapar av honom ett vapen som när som helst kan användas mot intet ont anande människor, en farlig man som kommer långt bortifrån som Christie beskriver det i sin teori (Christie, 2001, s.55). Genom artikeln får den idealiska gärningsmannen ytterligare en egenskap och det är att han nu är ostoppar. Vi har i den tidigare forskningen hittat en rapport som nyligen gavs ut via Totalförsvarets forskningsinstitut med titeln, ”Who will be a lone wolf terrorist? Mechanisms of self-radicalisation and the possibility of detecting lone offender threats on the Internet”. Rapporten är skriven av Katie Cohen och den berör hotet från ensam-agerande terrorister. Något som enligt rapporten utgör ett växande hot mot civil säkerhet, delvis på grund av det faktum att internet underlättar radikaliserings genom spridning av extrema åsikter” (Cohen, 2012, s.3).

Vi upplever att man i många av artiklarna vill ge sken av att Taimour är medlem i en terrororganisation. Vid ett flertal olika tillfällen och i olika tidningar försöker man skapa bilden av Taimour som en vältränad terrorist. Det finns väldigt många indicier som tyder på detta, men det enda vi kan vara helt säkra på är att Taimour delade deras åsikter och reste till mellanöstern för att enligt honom själv delta i krig. Ett exempel på att han delade deras åsikter är användandet av organisationens propaganda, och att han gick över till att bli alltmer extrem i sina åsikter (Dagens Nyheter, 2010). Det framgår även i artikeln att han började umgås med någon i den extrema organisationen Hizb-ut-Tahrir och under intervjun med Tariq Rasul som är rektor för ett muslimskt college i Luton framgick hur extrem denna organisation verkligen var.

”Rasul minns inte vad Abdulwahabs kamrat hette, men vetskapen om att han var med i Hizb-ut-Tahrir fick honom att haja till (Dagens Nyheter, 2010).

Rubriken i denna artikel är väldigt laddad, den ska ge en förklaring till var Taimour blir en extremist. Det finns en viktig fråga som är avgörande för egentligen hela artikeln och det är identiteten på den person som man utgår ifrån har kunskapen om Taimours umgänge, men som endast är en vänskaplig bekant. Det blir tydligt att man utgår ifrån att den vänskapliga bekanten kopplar samman Taimour med extremister och i slutändan terrororganisationer. Det framgår inte heller om det är spekulationer eller rykten som ligger bakom påståendena hos denna bekant. Det skapas i alla fall en identitet som en extrem muslim, så extrem att han tvingas lämna en muslimsk församling pga. sina åsikter. När man skapar en extrem identitet som denna får man nästan automatiskt en idealisk gärningsman, direkt ansvarig för sina handlingar. I den tidigare forskningen har vi hittat en rapport skriven av Gabriella Knutagård och Roberto Scaramuzzino med titeln "På jakt efter terroristen" som handlar om vilka stereotyper det finns kring terrorism och terrorister i Sverige. Denna rapport stärker också vår egen forskning genom att beskriva hur självmordsbombning brukar klassificeras som den råaste formen av terrorism, den svages vapen. Ofta sammankopplas detta fenomen med religiösa radikaler (Knutagård & Scaramuzzino, 2005, s.43). Stereotypen bekräftar att det är muslimen som är terroristen eller den idealiske gärningsmannen precis som i den mediala beskrivningen och i vår artikel.

Vi hittade ytterligare en artikel som påvisar ett samband mellan Taimour och terrororganisationer. Denna artikel försöker koppla ihop ett hot ifrån en al-Qaidaledare och den svenska självmordsbombaren.

"När karikatyrerna på profeten Mohamed publicerades i Jyllandsposten 2007, hotade al-Qaidas dåvarande ledare i Irak, Abu Omar Al Bagdadi, med att Sverige skulle betala ett dyrt pris för att ha förnedrat profeten" (Svenska Dagbladet, 2010).

Det ska ha framkommit uppgifter på en nystartad islamistisk hemsida som säger att den svenske självmordsbombaren åkte till Irak där han blev tränad av organisationen den islamiska staten i Irak. Uppgifterna gör gällande att Taimour Abdulwahab efter träningen återvände till Sverige för att sätta hotet från 2007 i verket. I rubriken framgår att Taimour kan ha tränats av en organisation i Irak. Framställningen av Taimour stämmer överens med teorin om den idealiske gärningsmannen, han är okänd sedan tidigare, slår till mot intet ont anande människor på en plats de inte kan klandras för att vistas på, mitt i julhandeln. De tänkta offren är allt ifrån gamla människor till barn. Gärningsmannen framställs i texten som en hämndens självmordsbombare skickad på uppdrag av al-Qaida. Något som man skulle kunna tolka som

att han likt den idealiske gärningsmannen kommer långt bortifrån, utsänd för att skapa kaos och fruktan. Att han dessutom kopplas ihop med al-Qaida vars framfart med en rad minst sagt spektakulära terroristattacker på sin meritlista, attacker som mäniskor över stora delar av världen har fått bevittna via sina tv-apparater eller tidningar är något som vi anser förstärker bilden ytterligare av Taimour som en idealisk gärningsman.

I den tidigare forskningen har vi sett hur olika varningsbeteenden ofta föregår ett terrordåd, något som Katie Cohen menar är en viktig del i den radikaliseringsprocess som en blivande terrorist genomgår (Cohen, 2012, s.3). Vi tycker att vår studie också visar väldigt tydliga tecken på detta och det stärker också bilden media har av förövaren. Det är inte endast genom den ljudfil som vår hypotes finner stöd utan också genom de många forum Taimour Abdulwahad varit aktiv i.

Framställning av det idealiska offret

Före sin död försökte Taimour Abdulwahab också ringa till Nasserdine Menni. Det är en man som vid tidpunkten för artikeln sitter fängslad på Barlinniefängelset i Glasgow där han väntar på rättegång för brottsliga handlingar kopplade till terrordåden i Stockholm. Yassin Musharbash, som presenteras som en av Tysklands främsta experter på al-Qaida beskriver sin syn på kopplingen så här:

”Om britterna kan bevisa vad de har skrivit i åtalet, är det helt klart inte alls frågan om någon ensamvargs attack. Då talar vi i stället om en ganska stor operation som orkestrerats från Irak, som troligen startade i Storbritannien och genomfördes i Sverige. Och fortfarande vet vi inte hur stort nätverket i själva verket var” (Svenska Dagbladet, 2011).

Rubriken i artikeln beskriver Taimour som en gärningsman med en bundsförvant som uppmärksammades i direkt anslutning till att bomben detonerade och nordens fick sin första självmordsbombare. Artikeln är uppdelad i fyra delar där den första delen beskriver bomben som tryckkokare, dess tillverkning och användningsområdet. Fokus ligger här på själva verktyget som användes, men man får ändå en bild av Taimour som en gärningsman eftersom man beskriver andra sprängdåd där oskyldiga offer drabbas av olika sprängladdningar som detoneras. Den andra delen beskriver attentatplatsen och hur utstuderad just denna plats var. Samtidigt som man flera gånger beskriver hur Taimour misslyckades med detoneringen av bomben pga. skäl beskrivs som osäkerhet och okunskap från gärningsmannens sida. Texten

tycks konstruera en identitet som offer, mer än den som gärningsman. Den tredje delen är väldigt svår att följa eftersom vi ser en tendens till osäkerhet i den. Artikeln beskriver hur olika vittnen sett en okänd man, fotografera den söndersprängda kroppen för att sedan försvinna ifrån platsen. Texten består mycket av känslor och hur de olika vittnena upplever situationen. Man lägger inte fokus på framställningen av Taimour som varken offer eller gärningsman. Den fjärde och sista delen framställer Taimour som en del av ett större nätverk som planerar självmordsattentat och tränar upp självmordsbombare. Vi får uppfattningen att självmordsbombaren i denna text beskrivs som ett verktyg som sedan används på olika platser i världen. Texten avpersonifierar gärningsmannen eftersom han nu beskrivs som en i mängden och kan nu mer tillskrivas titeln som ett offer för dessa nätverk. Vi tycker oss urskilja en koppling till religion i artikeln, vilket även framgår av tidigare forskning där man har fokuserat på religionens roll och det är något som Jonathan Peste tittar på i sin bok *Religion och Terrorism, mellan samvaro och radikalism*. Peste menar att fenomenet självmordsbombare ofta kopplas till religiös terrorism, en bild som media har bidragit till då man fokuserat på att det är främst religiösa grupper som utför självmordsdåd (Peste, 2003, s. 146). Om det nu är så, vilket vi fått intrycket av, att personen är utsatt för en medveten radikaliserings av terrororganisationen. Vilket kan förklara det svåra i att helt applicera teorin om det idealiska offret på gärningsmannen, detta då gränsen mellan offer och gärningsman till viss del suddas ut.

För många personer i Taimours närhet är det mycket svårt att både förstå och inte minst klara av att hantera det faktum att han tog sitt liv i ett självmordsattentat. Det finns flera exempel i vårt material där nära och kära beskriver det inträffade som ofattbart. Även om det är långt kvar till att han kan tolkas som ett idealiskt offer så närmar han sig dock en offerstatus, detta då en bild målas upp om att han måste ha blivit mer eller mindre utnyttjad. ”Taimour Abdulwahabs svärfar är övertygad: självmordsattacken i Stockholm var inte ett verk av en ensam man. ”En okänd grupp har hjärntvättat honom och lurat in honom i det här” skriver Ali Thwany i ett öppet brev” (Expressen, 2010). Eller en annan, ”Taimour var mentalt störd. Den person som lämnar sina barn och väljer att döda sig själv är mentalt sjuk eller så har han blivit hjärntvättad. Det finns ingen annan förklaring, säger Omar Menni” (Expressen, 2012). Han framställs både som fanatiker och som offer vid flera tillfällen, vid de tillfällen som media framställer Taimour som en normal kille med ordinär uppväxt kan man inte se några som helst tecken på vad som ska ske i december 2010.

”Han var hur trevlig som helst. Social och umgicks med alla. Han talade aldrig om religion eller gav uttryck för några extrema åsikter, säger vännen till SvD (Svenska Dagbladet, 2010).

Även under skoltiden beskrivs Taimour som vilken annan tonåring som helst och han beskrivs både av skolkamrater och av lärare. Rektor Sture Brolin på Holavedsskolan kommer ihåg att det aldrig var några problem med honom. Han hade betyg som var lite över medel. I rubriken framgår det tydligt att man vill frånta honom ansvaret för gärningen genom att skriva att han blivit hjärntvättad. Hjärntvättning är en handling som syftar till att förändra en människas personlighet och beteende, eller att genom manipulation framkalla en förändring hos honom. Denna handling gör att Taimour inte längre är ansvarig för sina handlingar, denna förändring pågick under en längre tid och man använder sig av ordet allvarlig för att beskriva denna förändring. Han blir allvarligare tills den dagen han är så allvarlig att han väljer att spränga sig själv till döds. Eftersom man skapar en identitet hos Taimour som fråntar honom ansvar för sina handlingar, skapar man även en identitet som offer. Vi tycker att man framställer honom enligt teorin om det idealiska offret.

När Taimour i artiklarna beskrivs som ett offer menar man att han har på olika sätt påverkats till att bli den självmordsbombaren som slutligen sprängde sig själv i Stockholm 2010. Man har redan inledningsvis gjort en beskrivning.

”Självmordsbombaren Taimour Abdulwahab beskrivs av sina vänner som en helt vanlig kille – ointresserad av religion. Precis det kan ha gjort honom till ett perfekt mål för en terrorgrupp” (Aftonbladet, 2010).

Taimour uppfyller de kraven som ställs i en handbok som beskriver de steg som riktar in sig på att välja ut en enskild person som sedan sakta bearbetas och radikaliseras. Rekryteraren ska identifiera ett lämpligt offer. ”Personen ska vara en sekulär man som helst ska leva i närheten av rekryteraren och vara i samma ålder” (Aftonbladet, 2010). I många av de beskrivningar som gjorts av Taimour framkommer att han inte varit religiös och därför uppfyller han enligt artikeln det första steget. Boken som nämns i artikeln avråder ifrån att ge sig på lärda i koranen eller hela grupper eftersom de då kan komma att mötas av motargument. Det hela går ut på att i flera steg hitta en person som går att påverka och slutligen använda som terrorist. Man härleder även till ett arkiv på amerikanska militärhögskolan West Points

Terroristbekämpningscenter, där det finns uppgifter om hundratals frivilliga som rest in i Irak för att strida åt terrororganisationen The Islamic State of Iraq.

Detta ska vara samma organisation som Taimour Abdulwahab hyllade före sin död och som sedan hyllade hans självmordsdåd i Stockholm. I rubriken beskrivs Taimour Abdulwahad som ett perfekt mål för en terrorgrupp, redan här skapar man en identitet som offer. Eftersom terrorgruppen, den stora onda gärningsmannen, väljer ut sitt offer på en plats man inte kan beskylla honom för att vara och är för offret okända. Han är ung, lättpåverkad och utbildar sig så att han kan försörja sin familj, vilket kan anses som väl så respektabelt projekt. Det vi ser i texten är att man genom att skapa identiteten som offer, så tar man bort Taimours möjlighet för självständigt tänkande. Vi menar att han stämmer in på teorin, men han beskrivs som sekulär och ointresserad av religion, men bortser ifrån hans egna medvetna val. Därför kan vi inte i textens lingvistiska egenskaper ge Taimour Abdulwahad status som ett idealiskt offer. I den tidigare forskningen framkommer det forskning som handlar om radikaliseringsprocesser, den stämmer väl in på förövaren vi undersöker i vår studie.

I en artikel ifrån SvD, menar man att ett gemensamt drag för de som fastnar i extrema rörelser är att de ofta går igenom en livskris och söker svar på existentiella frågor. Att de går igenom en livskris av något slag, menar man gör dem sårbara och väcker frågor de söker svar på. Man menar att om de vid den tidpunkten kommer i kontakt med extremister, antingen genom att bli uppsökta eller genom att de själva söker kontakt, kan de dras in om de upplever att extremisterna har svar på deras frågor.

”Jag känner inte alls Taimour Abdulwahab, men jag har tänkt på att han var i England just som debatten om Storbritanniens närvaro i Irak debatterades kraftigt. Han reste dit själv och började ett nytt liv, kanske blev han diskriminerad som invandrare, säger Ranstorp” (Svenska Dagbladet, 2010).

Man väljer i rubriken att använda livskris som en allmän inkörspport till terrorism. Vi får bilden av att antalet självmordsbombare är omfattande, trots att detta är det första fallet vi haft i Sverige. Texten identifierar Taimour Abdulwahad som en person som befinner sig i en personlig kris och är just vid detta tillfälle svag för påverkan av i detta fall extremister. Texten förmedlar att Taimour har blivit utsatt för globala orättvisor, blivit fysiskt eller verbalt diskriminerad vilket har lett till radikaliserings. Att placera honom inom begreppet idealisk gärningsman fungerar inte över huvudtaget, däremot finns det fler kriterier som placerar

honom som offer. Vi har hittat uppgifter i denna artikel som vi menar styrker den tidigare forskningen om extremism och radikaliseringsprocesser. Det framgår i en rapport som Säkerhetspolisen tagit fram med titeln ”Våldsbejakande islamistisk extremism i Sverige”. I rapporten presenteras en samlad bedömning av den hotbild som finns kopplad till personers avsikter och förmåga att stödja eller själva begå ideologiskt motiverade våldsdåd lyfts fram (Säkerhetspolisen, 2010, s.113).

Framställningen av amatören

Under vår analys har vi upptäckt att det finns ytterligare ett spår på vilket Taimour Abdulwahab beskrivs. Ett spår som är intressant då det ger författaren möjligheten att vara mer neutral i sin beskrivning, att varken beskriva honom som ett offer eller en gärningsman. Vi har valt att kalla den ”amatören”. Detta för man på olika sätt försöker påvisa att han var klantig, misslyckad eller ingen ”riktig” terrorist.

”Taimour Abdulwahabs bomber innehöll fyrverkerikrut. Hans bombbälte var fastsatt på hans kropp med vanlig tejp, erfar Expressen. - Bomberna var riktiga hemmabyggen, säger en person med insyn i fallet” (Expressen, 2010).

”I väskan som hittades alldeles intill den misstänkte självmordsbombaren, fanns enligt obekräftade uppgifter spikar och möjligen sprängämnen.– Om man stoppar in sprängämne i väskan också kan man använda den som en bomb, men annars är det fullständigt meningslöst att ha spik i den. Det som ger skador i en bomb är inte sprängämne, utan något som genererar splitter” (Aftonbladet, 2010)

I samma artikel från Aftonbladet konstaterar man också att, ”Det verkar vara mycket amatörmässigt, säger Henric Östmark, bombexpert vid försvarsmakten, efter att ha analyserat bilderna” (Aftonbladet, 2010). Andra artiklar fokuserar på just resultatet av attentatet, t.ex. där man kallt konstaterar att han misslyckades, ”Som tur var miste ingen förutom Abdulwahab livet och ingen förbipasserande fick några allvarigare fysiska skador” (Dagens Nyheter, 2011). Eller att han faktiskt inte är mycket till terrorist då han inte uppnådde den effekt man kunnat räkna med från en ”riktig” terrorist. Han försökte vid upprepade tillfällen detonera sprängladdningen, men när han till slut lyckades var det bara han själv som dog (Svenska Dagbladet, 2011).

I artiklar som dessa så upplever vi att bilden av Taimour som den idealiska gärningsmannen får svårt att överleva. Hade Taimour istället lyckats med sitt attentat och här menar vi lyckats utifrån hans målbild och perspektiv så finns det anledning att tro att beskrivningen av hur välplanerat attentatet istället hade varit mycket vanligt förekommande. Här hade antagligen också bilden av den hotfulla våldsbejakande islamistiska extremisten tagit en större plats, där hotet enligt Säkerhetspolisen normalt sett i medias rapportering antingen kraftigt underdrivs eller överdrivs (Säkerhetspolisen, 2010, s.114). Vilket mycket väl skulle kunnat fungera som en stabilare grund för Taimour i hans roll som en fullfjädrad terrorist, eller som Christie beskriver det en gärningsman som är stor och ond (Christie, 2001, s.48).

Även i rubriken till en artikel från SvD (Svenska Dagbladet, 2011) beskrivs hur Taimour försökte utlösa bomben flera gånger utan att lyckas, innan han tillslut sprängde sig själv. Initialt handlar texten om Taimour, men skillnaden här är att istället för att fokusera på hur amatörmässigt attentatet utfördes så övergår den till att fokusera på personerna runt honom. Här hamnar Taimour i bakgrunden och fokus blir istället den person som påstås planera dådet tillsammans med honom, samt en okänd medhjälpare. I texten bygger man upp en historia som man till slut kan tolka som ett fräntagande av skuld hos Taimour, eftersom han flyttar till Luton och påverkas av yttre krafter som på något sätt förvandlar honom till en våldsbejakande islamsk extremist. I texten tycker vi man lyfter fokus ifrån Taimour till änkan och de två kumpanerna. Genom att man skapar identiteter hos personerna som alla är delaktiga i sprängningen på olika sätt, fräntar man möjligheten att placera Taimour i teorin som den idealiska gärningsmannen. Han passar inte heller in som det idealiska offret.

Hade han lyckats med attentatet så finns det dessutom anledning att tro att bilden av honom som den idealiske gärningsmannen hade växt avsevärt. Som resultatet nu föll ut så är det svårt att ens kunna jämföra eller för den delen försöka föra fram Taimour i samma forum som de mer ”framgångsrika” terroristerna. När det gäller beskrivningen av honom som ”amatör” så är det något som vi tror kan ha skapats då självmordsattentatet i sig inte resulterade i några faktiska offer (oskyldiga som dödades eller skadades allvarligt) i samband med attentatet. En viktig faktor till det handlar om att ”ju mer idealiskt ett offer är, desto mer idealisk blir gärningsmannen. Ju mer idealisk gärningsmannen är, desto mer idealiskt blir offret” (Christie, 2001, s.54). Avsaknaden av ”faktiska offer” förstärker bilden av honom i vår mening som en amatör.

Slutdiskussion

Själva syftet med uppsatsen var att med hjälp av nyhetsartiklar från två dagstidningar och två kvällstidningar närmare undersöka hur medias bild av Taimour Abdulwahab, Sveriges första självmordsbombare gestaltades. I vår tolkning av artiklarna finns det flera exempel på hur Taimour Abdulwahab i vissa av artiklarna beskrivs som en gärningsman och i andra som ett offer. När det gäller själva frågeställningen om han som självmordsbombare beskrivs som den idealiske gärningsmannen så är det flera av de egenskaper som Christie beskriver i sin teori som vi återfinner i vårt material. Sannolikheten att Taimour Abdulwahab skulle känna någon av alla de människor som passerade runt honom i samband med att han utlöste sin sprängladdning och de som rent potentiellt kunde ha fallit offer för hans sprängladdning får man hålla som relativt liten. Men även det att beskrivningen av Taimour Abdulwahab ofta målas upp som att han på olika sätt är annorlunda, vi tolkar det som att det är en viktig del i beskrivningen av honom som gärningsman. Då det på ett tydligt sätt visar på att han i samband med attentatet inte liknar sina tänkta offer. Gärningsmannen är stor och ond, svart i jämförelse utifrån ett moraliskt perspektiv där offret är att anse som vit. Taimour Abdulwahab blev stor och ond (även om han var ensam bland alla dessa människor), detta dels på grund av den sprängladdning som han bar med sig dolt under sin klädsel för den intet ont anande folkmassan. Folkmassan som rörde sig mellan de olika butikerna i anslutning till platsen för attacken, enligt Christie som vi har tolkat honom, en relativt säker plats att vistas på. Både vad gäller tidpunkten, men även det faktum att människorna är på en plats som de inte kan klandras för att befinna sig på, särskilt med den annalkande julhelgen i åtanke. Men kanske främst på det närmast ”bestialiska” sätt han väljer att utföra sitt attentat på, inte bara är han fast besluten att döda utan även att dö själv. Detta är något som media använder då de vill förstärka bilden av Taimour Abdulwahab som en mycket farlig man, en man som kommer långt bortifrån, från en plats som vi ”normala människor” inte känner till.

När det gäller vår andra frågeställning, om han som självmordsbombare beskrivs som det idealiska offret så finns det beskrivningar i vårt material som lyfter fram honom som ett offer. Detta trots denna stora mängd av negativ information som medierna skulle kunna få fram kring Taimour Abdulwahab har dessa fyra tidningar, valt att lyfta upp att han även var en snäll familjefader och ett utnyttjat offer. Varför har man inte helt och hållet valt att svartmåla denne man, en människa som väljer att försöka spränga oskyldiga människor i luften, strax innan julafton. En fundering som vi har haft är att det kanske har varit så att man genom att

lyfta fram att han även var en god människa förhindrade en främlingsfientlig, eller ska vi kalla det för religionsfientlig miljö i Sverige.

En bild som annars tenderar att presenteras i media, där hotet från våldsbejakande islamistisk extremism normalt sett kraftigt underdrivs eller överdrivs (Säkerhetspolisen, 2010, s.114). Ett resonemang som även Jonathan Peste är inne på, då han menar att fenomenet självmordsbombare ofta kopplas till just religiös terrorism, en bild som media har bidragit till då man fokuserat på att det är främst religiösa grupper som utför självmordsdåd (Peste, 2003, s. 146).

Finns det några skillnader i de olika tidningarnas beskrivning av självmordsbombaren? Efter att ha gått igenom vårt material tycker vi oss kunna se en viss tendens hos morgontidningarna Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet att skriva korta artiklar, i alla fall i nära anslutning till händelsen medan kvällstidningarna Aftonbladet och Expressen intervjuade personer som befann sig på olycksplatsen eller personer i gärningsmannens närhet. Kvällstidningarnas artiklar var i nära anslutning till händelsen mer uttömmande, men övergick senare till att handla om upprepningar av samma fakta även om källorna skilde sig. Kvällstidningarnas reportage var inte lika tunga som morgontidningarnas, istället valde de att intervjua en betydligt bredare publik än vad morgontidningarna har gjort. Morgontidningarna valde i sin tur inte personintervjuer av samma slag, utan vände sig istället till experter. Avslutningsvis tycker vi att morgontidningarnas artiklar var längre och mer grävande, kvällstidningarnas var enklare med mer allmän information. Om man nu som vi intresserar sig för ämnet och Taimour Abdulwahad har morgontidningarna mycket mer relevant information för vårt ämne.

Under arbetet med vår analys av materialet så upptäckte vi att det verkade som att det fanns ytterligare ett spår på vilket Taimour Abdulwahab beskrivs. Ett spår som är intressant då det ger författaren möjligheten att vara mer neutral i sin beskrivning, att varken beskriva honom som ett offer eller en gärningsman. Vi valde att kalla den för "amatören". Detta för man på olika sätt försöker påvisa att han var klantig, misslyckad eller ingen "riktig" terrorist. När det gäller beskrivningen av honom som "amatör" så är det något som vi tror kan ha skapats då självmordsattentatet i sig inte resulterade i några faktiska offer (oskyldiga som dödades eller skadades allvarligt) i samband med attentatet. Vi tror också att det kan vara ett sätt att försöka minska eller åtminstone tona ner den faktiska innerbörden av händelsen. Avslutningsvis tror vi att mediernas roll som förmedlare av bilden kring detta fenomen har en stor betydelse för samhällssynen, därför skulle det vara intressant att undersöka hur mottagaren (den stora

massan) upplever medias beskrivning av främst personen men också själva händelsen. Tittar man mer generellt hoppas vi att terrorism som ämne kan få en större plats i den framtida forskningen och kanske rent av med ett mer tydligt fokus utifrån ett svenskt perspektiv. Men även en fördjupning i den radikaliseringsprocess, som vi sett tecken på i vår studie

Sammanfattning

I den här uppsatsen har vi undersökt hur media beskriver en person som utför en självmordsattack. Själva utgångspunkten i vår uppsats är det terrorattentat som den 11 december 2010 drabbades Sverige, då självmordsbombaren Taimour Abdulwahab utlöser en hemmagjord bomb mitt i centrala Stockholm. Själva syftet med uppsatsen var att med hjälp av nyhetsartiklar från två dagstidningar och två kvällstidningar närmare undersöka hur medias bild av Taimour Abdulwahab, Sveriges första självmordsbombare gestaltades. De frågeställningar som vi använde oss av var, beskrivs självmordsbombaren som den idealiske gärningsmannen? Beskrivs självmordsbombaren som det idealiska offret?

Vår teoretiska ram, utifrån vilken vi har analyserat vårt material utgjordes av Nils Christies kriminologiska teori om *det idealiska offret* och *den idealiska gärningsmannen*. Den metod vi använde oss av var diskursanalys, vi tittade på olika nivåer ur vilka en text kunde analyseras. De nivåerna var textens innehåll, det vill säga de språkliga egenskaperna och textens diskursiva praktiker, alltså vem som producerat texten och för vilken mottagare. Vår analys av materialet visade att beskrivningen av Taimour Abdulwahab som en idealisk gärningsman var allra vanligast. Vi identifierade utifrån vårt material ett antal teman som på olika sätt beskrev Taimour Abdulwahab, i var och en utav dessa teman fanns tydliga kopplingar till den idealiske gärningsmannen. Det fanns beskrivningar av Taimour Abdulwahab som det idealiska offret i vårt material, men dessa var inte särskilt många till antalet och de var inte heller lika målände eller skiftande i sina beskrivningar. På ett sätt passade Taimour Abdulwahab dock in i beskrivningen som det perfekta offret, nästan lika mycket som han senare gjorde som gärningsman. Taimour var ung, oerfaren och lättpåverkad när han kom i kontakt med extremisterna. Han var upptagen med sin utbildning på en plats han inte kunde klandras för att han befann sig på. Det är på denna plats han påverkades av gärningsmannen som i detta fallet var terrororganisationerna och vilken/vilka han inte hade haft någon personlig relation med. Under arbetet med analysen av vårt material så gjorde vi en intressant upptäckt. Förutom de olika teman som vi relativt tidigt identifierade i analysen, teman under vilka vi kunde samla beskrivningar av Taimour Abdulwahab som antingen beskrev honom

som gärningsman eller offer. Så identifierade vi dessutom artiklar där han beskrevs som vare sig offer eller gärningsman, utan som någonting mittemellan, vi valde att döpa det temat till "Amatören". Artiklar som på olika sätt beskriver honom som klantig, misslyckad eller ingen "riktig" terrorist. Genom att använda sig av "amatören" så gavs författaren av en nyhetsartikel möjligheten att vara mer neutral i sin beskrivning, helt enkelt valmöjligheten att varken beskriva honom som ett offer eller en gärningsman.

Referenslista

- Bergström, Göran & Boreús, Kristina (2005), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text-och diskursanalys, 2.*, (omarb.) uppl., Studentlitteratur, Lund.
- Berkowitz, Dan (2005), *Suicide Bombers as Women Warriors: Making News Through Mythical Archetypes*. *Journalism & Mass Communication Quarterly* 2005 82: 607 SAGE Publications. Tillgänglig: <http://jmq.sagepub.com/content/82/3/607>.
- Cohen, Katie (2012) *Who will be a lone wolf terrorist? Mechanisms of self-radicalization and the possibility of detecting lone offender threats on the Internet*. Totalförsvarets forskningsinstitut. Tillgänglig: http://www.foi.se/ReportFiles/foir_3531.pdf.
- Ejvegård, Rolf (2009), *Vetenskaplig metod*. 4 uppl. Lund: Studentlitteratur
- Friedman, Barbara (2008), *Unlikely Warriors: How Four U.S. News Sources Explained Female Suicide Bombers*. *Journalism & Mass Communication Quarterly* 2008 85: 841 SAGE Publications. Tillgänglig: <http://jmq.sagepub.com/content/85/4/841>
- Hoffman, Bruce (2006), *Inside Terrorism* New York, NY: Columbia University Press.
- Hotbrevet som skickades till TT (2010). [Elektronisk] *Svenska Dagbladet* 12 december. Tillgänglig: http://www.svd.se/nyheter/inrikes/hotbrevet-som-skickades-till-tt_5804059.svd
- Howard, Russel. D, Sawyer, Reid.L & Bajema, Natasha. E (2004) *Terrorism and Counterterrorism: Understanding the New Security Environment*. McGraw Hill.
- Jewkes, Yvonne (2010), *Media & Crime*. 2uppl. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Johannessen, Asbjørn & Tufte, Per Arne (2003), *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber.
- Jørgensen, Marianne & Philips, Louise. J (2000), *Discourse Analysis as Theory and Method*. Sage Publications.
- Knutagård & Scaramuzzino, (2005) "På jakt efter terroristen! Stereotyper av terroristen i Sverige och deras påverkan på relationen mellan människor", C-uppsats, Malmö högskola Tillgänglig: <http://dspace.mah.se/bitstream/handle/2043/1723/Pa%20jakt%20efter%20terroristen.pdf?sequence=1>.
- Lindgren, Tomas (2009), *Fundamentalism och helig terror*, Studentlitteratur AB: Lund.
- Norell & Strömberg, (2002) *Tankar om terrorism: Två studier kring ett modernt fenomen*". Totalförsvarets forskningsinstitut. Tillgänglig: http://www.foi.se/ReportFiles/foir_0494.pdf.

Peste, Jonathan (2003), *Religion och Terrorism, mellan samvaro och radikalism*, Studentlitteratur: Lund.

Rapport Vetenskapsrådet, (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm

Repstad, Pål., Nilsson, Björn. (2007), *Närhet och distans: kvalitativa metoder i samhällsvetenskap*. 4 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Reuter Cristoph, (2004), *Med livet som vapen*. Lund: Historiska Media.

Säkerhetspolisen, (2010) *Våldsbejakande islamistisk extremism i Sverige*.

Tillgänglig:<http://www.sakerhetspolisen.se/download/18.34ffc68f1235b740c0680005541/ijrapportwebb.pdf>.

Säkerhetspolisen, (2012) *Årsrapport 2011*. Tillgänglig:
<http://www.sakerhetspolisen.se/download/18.dd76e8113a4cb7da2d800056/120611Webbversionarsbok1.pdf>.

Bilaga. Tidningsartiklar

Aftonbladet

”AMATÖRMÄSSIGT ” (2010 [Elektronisk] *Aftonbladet*, 12 december. Tillgänglig: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article12702043.ab>

Bilbomben kan ha varit ett lockbete (2010) [Elektronisk] *Aftonbladet*, 12 december. Tillgänglig: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article12702114.ab>

Han var ett perfekt mål (2010) [Elektronisk] *Aftonbladet*, 15 december. Tillgänglig: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article12706541.ab>

Dagens Nyheter

Bjørn Bredal: Gardell gör muslimer en björntjänst (2010) [Elektronisk] *Dagens Nyheter*, 21 december. Tillgänglig: <http://www.dn.se/kultur-noje/debatt-essa/gardell-gor-muslimer-en-bjorntjanst>

Håll huvudet kallt (2012) [Elektronisk] *Dagens Nyheter*, 24 mars. Tillgänglig: <http://www.dn.se/ledare/huvudledare/hall-huvudet-kallt-1>

I skräcken för demokrati förenas terroristerna (2010) [Elektronisk] *Dagens Nyheter*, 31 oktober. Tillgänglig: <http://www.dn.se/kultur-noje/i-skracken-for-demokrati-forenas-terroristerna>

”Norska terrordåden skapar obehag på lång sikt” (2011) [Elektronisk] *Dagens Nyheter*, 2 september. Tillgänglig: <http://www.dn.se/nyheter/varlden/darfor-skramdes-vi-inte-av-sjalvmordsbombaren>

Säpo: Abdulwahab tillhörde inte al-Qaida (2011) [Elektronisk] *Dagens Nyheter*, 7 december. Tillgänglig: <http://www.dn.se/nyheter/sverige/sapos-pesskonferens-om-sjalvmordsbombaren>

Säpo: Bilden av Abdulwahab klarnar (2011) [Elektronisk] *Dagens Nyheter*, 2 juni. Tillgänglig: <http://www.dn.se/nyheter/sverige/sapo-bilden-av-abdulwahab-klarnar>

Terroranklagad fick sju års fängelse (2012) [Elektronisk] *Dagens Nyheter*, 27 augusti. Tillgänglig: <http://www.dn.se/nyheter/sverige/domd-terrorfinansiar-far-sitt-straft>

Expressen

Abdulwahabs mål för terrorn: USA (2011) [Elektronisk] *Expressen* 9 januari. Tillgänglig:

<http://www.expressen.se/nyheter/abdulwahabs-mal-for-terrorn-usa/>

Bilägaren och självmordsbombaren misstänks vara samma person (2010) [Elektronisk]

Expressen, 12 december. Tillgänglig: <http://www.expressen.se/nyheter/bilagaren-och-sjalvmordsbombaren-misstanks-vara-samma-person/>

De ville veta allt om resan till Jordanien (2011) [Elektronisk] *Expressen*, 9 mars. Tillgänglig:

<http://www.expressen.se/nyheter/de-ville-veta-allt-om-resan-till-jordanien/>

"En okänd grupp har hjärntvättat honom" (2010) [Elektronisk] *Expressen*, 17 december.

Tillgänglig: <http://www.expressen.se/nyheter/en-okand-grupp-har-hjarntvattat-honom/>

"Jag har inget svar på varför han gjorde det" (2012) [Elektronisk] *Expressen*, 9 december.

Tillgänglig: <http://www.expressen.se/nyheter/jag-har-ingen-svar-pa-varfor-han-gjorde-det/>

Raketkrut i Abdulwahabs bomber (2010) [Elektronisk] *Expressen*, 21 december. Tillgänglig:

<http://www.expressen.se/nyheter/raketkrut-i-abdulwahabs-bomber/>

Säpochefen: Vi måste patrullera på nätet (2011) [Elektronisk] *Expressen*, 20 oktober.

Tillgänglig: <http://www.expressen.se/nyheter/sapochefen-vi-maste-patrullera-pa-natet/>

Svenska Dagbladet

Använde samma sprängmedel som Breivik (2011) [Elektronisk] *Svenska Dagbladet*, 7

december. Tillgänglig: http://www.svd.se/nyheter/inrikes/anvande-samma-sprangmedel-som-breivik_6692932.svd

Bomben skulle ha dödat 40 personer (2011) [Elektronisk] *Svenska Dagbladet*, 5 december.

Tillgänglig: http://www.svd.se/nyheter/inrikes/bomben-skulle-ha-dodat-40-personer_6684286.svd

Bombman kan ha övat i Irak (SvD 2010) [Elektronisk] *Svenska Dagbladet*, 14 december.

Tillgänglig: http://www.svd.se/nyheter/inrikes/bombman-kan-ha-ovat-i-irak_5806953.svd

Forskare: Vägen till terrorism går via livskris (2010) [Elektronisk] *Svenska Dagbladet*, 15 december. Tillgänglig: http://www.svd.se/nyheter/inrikes/forskare-vagen-till-terrorism-gar-via-livskris_5811007.svd

Han måste ha blivit hjärntvättad (2010) [Elektronisk] *Svenska Dagbladet*, 14 december. Tillgänglig: http://www.svd.se/nyheter/inrikes/han-maste-ha-blivit-hjarntvattad_5806957.svd

Irak-general: Stockholm var andramål för Abdulwahab (2011) [Elektronisk] *Svenska Dagbladet*, 9 januari. Tillgänglig: http://www.svd.se/nyheter/inrikes/irak-general-stockholm-var-andramal-for-abdulwahab_5853301.svd

Uppgifter: Försökte utlösa bomben flera gånger (2011) [Elektronisk] *Svenska Dagbladet*, 17 november. Tillgänglig: http://www.svd.se/nyheter/inrikes/uppgifter-forsokte-utlosa-bomben-flera-ganger_6641600.svd

Vi medborgare var målet (2010) [Elektronisk] *Svenska Dagbladet*, 12 december. Tillgänglighet: http://www.svd.se/nyheter/inrikes/vi-medborgare-var-malet_5804243.svd